

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

**Ozljede
u Republici Hrvatskoj
u 2021. godini**

Zagreb, 2023.

OZLJEDE U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2021. GODINI

Zagreb, 2023.

Izdavač: HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
Rockefellerova 7, 10 000 Zagreb
www.hzjz.hr

Ravnatelj: izv. prof. dr. sc. Krunoslav Capak, prim. dr. med.

Glavni urednik: prim. Ivana Brkić Biloš, dr. med. spec. epidemiologije

Autori: prim. Ivana Brkić Biloš, dr. med. spec. epidemiologije
Petra Čukelj, mag. psih.

Suradnici: doc. dr. sc. Marijan Erceg, dr. med.
prim. Sandra Mihel, dr. med.
Ana Trajanoski, bacc. med. techn.
doc. dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.
Željka Draušnik, dr. med.
Ivana Andrijašević, mag. psih.
Ivana Kos, dr. med.
Gordan Sarajlić, dr. med.

ISBN 978-953-8362-32-3

Zagreb, 2023.

Molimo da se prilikom korištenja podataka navede izvor

SADRŽAJ

UVOD	1
OZLJEDE - VELIČINA PROBLEMA U SVIJETU	3
OZLJEDE - ZNAČAJAN JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM U HRVATSKOJ	9
POKAZATELJI MORTALITETA	9
Usporedba mortaliteta od ozljeda u Hrvatskoj u odnosu na druge europske države	24
POKAZATELJI MORBIDITETA	30
Bolnički morbiditet	30
Broj dana bolničkog liječenja i prosječna dužina liječenja od ozljeda	31
Izvanbolnički morbiditet	44
OZLJEDE KAO UZROK INVALIDITETA	46
IZVOR PODATAKA I LITERATURA	49

UVOD

Ozljede predstavljaju važan javnozdravstveni problem u Hrvatskoj i svijetu zbog visokog udjela u ukupnoj smrtnosti i pobolu. Pod ozljedama se podrazumijeva čitav niz dijagnostičkih entiteta koji su prema Medicinskoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema – X. revizija, svrstani u dvije skupine:

- skupina XIX. *Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka* (S00 - T98)
- skupina XX. *Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta* (V01 - Y98)

U skupini „*Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta*“ ozljede su svrstane prema mehanizmu nastanka, odnosno vanjskom uzroku. U području javnog zdravstva najviše se koristi ova podjela u svrhu praćenja, izrade, provedbe i evaluacije preventivnih programa. Ozljede se dalje dijele na dvije glavne podskupine: *nenamjerne ozljede* - ozljede nastale u prometu, padovi, trovanja, opekljene, utapanja i drugo te na *namjerne ozljede* - ozljede nastale uslijed samoozljedivanja, nasilja, terorizma i ratova. U skupini XIX. *Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka*, ozljede su svrstane u dijagnostičke podskupine prema naravi ozljeda. Uobičajeni engleski izrazi u stručnoj i znanstvenoj literaturi za tjelesne ozljede kao i za vanjske uzroke ozljeda su: „injuries“ (ukupne ozljede), „unintentional injuries“ (nenamjerne ozljede) i „intentional injuries“ ili „violence“ (namjerne ozljede ili nasilje). Rjeđe se koristi prethodno dugo primjenjivani izraz „accidents“ (nesreće) jer se želi naglasiti da ozljede nisu neizbjegivi, već nasuprot tome, preventibilni događaji. U hrvatskoj stručnoj i znanstvenoj literaturi često se koriste izrazi: „nesreće“ za ukupne ozljede ili samo za nenamjerne ozljede te „nasilne smrti“ za mortalitet od ukupnih ozljeda.

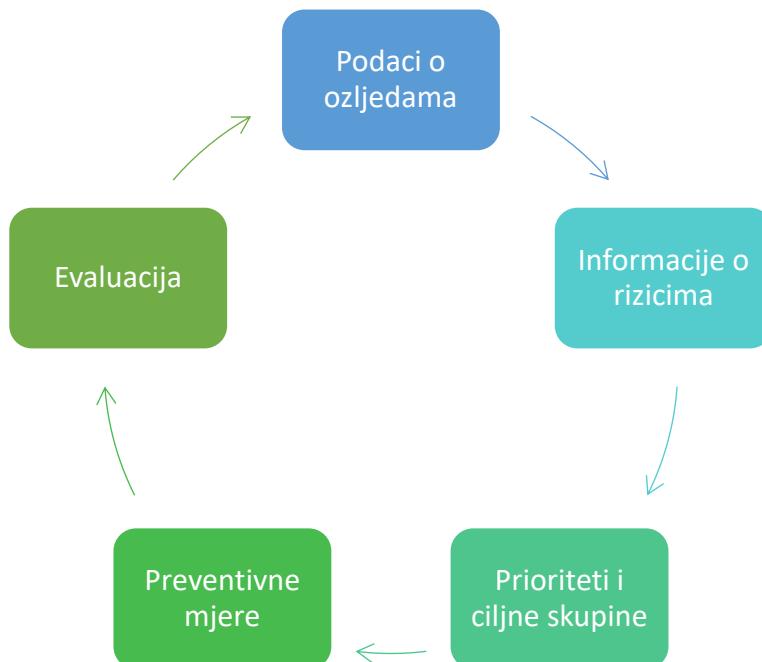
U publikaciji "Ozljede u Republici Hrvatskoj" prikazan je mortalitet i morbiditet od ozljeda u Hrvatskoj po spolu, dobi i geografskoj distribuciji. Osim toga, publikacija sadrži i kratki dio u kojem su prikazani osnovni pokazatelji veličine problema u svijetu u svrhu usporedbe i boljeg razumijevanja važnosti ozljeda.

Za analizu pojedinih vanjskih uzroka ozljeda kao i naravi ozljeda korištene su troznakovne kategorije prema Medicinskoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, X. revizija. Epidemiološka analiza napravljena je na temelju podataka mortalitetne statistike Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, podataka o bolničkom i

izvanbolničkom morbiditetu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (baza podataka bolnički liječenih pacijenata, baze podataka utvrđenih bolesti i stanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i u djelatnosti hitne medicine) te podataka Registra osoba s invaliditetom. Za usporedbu s drugim državama Europe, korištene su baze podataka Svjetske zdravstvene organizacije - *European Health for all (HFA) database* i *European mortality database* iz studenog 2021. godine, kao i podaci Eurostata. Podaci su prikazani kao opće, dobno i spolno specifične i dobno-standardizirane stope te postotni udio u morbiditetu i mortalitetu. Stope mortaliteta i morbiditeta od ozljeda za 2021. godinu, kao i stope mortaliteta i morbiditeta od ozljeda kroz desetogodišnje razdoblje, izračunate su na procjenu stanovništva sredinom godine prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Dobno standardizirana stopa mortaliteta od ozljeda u 2021. godini za županije izračunata je na standardnu populaciju dobivenu korištenjem popisa stanovništva Hrvatske iz 2021. godine.

Podaci prikazani u ovoj publikaciji namijenjeni su zdravstvenim djelatnicima i drugim stručnjacima koji rade na području istraživanja i prevencije ozljeda, kao i svima onima koji su uključeni u organizaciju zdravstvene zaštite te u postupke donošenja, provedbe i evaluacije preventivnih programa na ovom području (slika 1).

Slika 1. **Podaci o ozljedama – ključ prevencije**

Izvor: Prilagođeno iz publikacije "Injuries in the European Union", 2008-2010

OZLJEDE – VELIČINA PROBLEMA U SVIJETU

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije u svijetu godišnje zbog svih ozljeda (nenamjernih i namjernih) smrtno strada 4,4 milijuna ljudi s udjelom od 8% u ukupnoj smrtnosti. Stopa smrtnosti od ozljeda se u posljednja dva desetljeća (2000. - 2019.) smanjila za 20%. Čak 2/3 svih smrti od ozljeda dogode se kod osoba muškog spola. U djece i mlađih u dobi od 5 do 29 godina starosti, čak 3 od 5 vodećih uzroka smrti su iz skupine ozljeda: prometne nesreće, ubojstva i samoubojstva. Ozljede, zbog svog visokog udjela u smrtnosti i pobolu, predstavljaju ozbiljan javnozdravstveni problem, posebno izražen u srednje i slabo gospodarski razvijenim državama svijeta. Vodeći uzroci mortaliteta zbog ozljeda su cestovne prometne nesreće (30%), samoubojstva (18%) i padovi (18%) (slika 1).

U mnogim razvijenim državama svijeta posljednjih se godina bilježi smanjenje smrtnosti od ozljeda kao posljedica primjene preventivnih programa, međutim, u zemljama u razvoju i dalje raste smrtnost od određenih vanjskih uzroka. Ukoliko se nastave dosadašnji trendovi, prema procjenama istraživanja *Globalno opterećenje bolestima (2019.)*, cestovne prometne nesreće u 2040. godini zauzet će niže mjesto na ljestvici mortaliteta u odnosu na 2020. godinu, dok će samoubojstva i padovi zauzeti više mjesto. Procjenjuje se da bi prometne nesreće mogle pasti s 10. na 12. mjesto vodećih uzroka smrti, dok će samoubojstva doći sa 16. na 14. mjesto, a padovi s 18. na 15. mjesto (tablica 1).

Prema rezultatima istraživanja *Globalno opterećenje bolestima (2019.)* vodeći uzrok opterećenja ozljedama izražen pokazateljem: *DALYs (disability-adjusted life years - prilagođene godine života s dizabilitetom)* su prometne nesreće (31%), a slijede padovi (16%) te samoubojstva (14%) (slika 2). Pokazatelj DALY uključuje godine izgubljenog života (*YLL eng. years of life lost*) i godine života s dizabilitetom (*YLDs, eng. years lived with disability*). Ovaj pokazatelj se koristi, osim za procjenu opterećenja ozljedama, i u istraživanjima učinkovitosti (*cost-effectiveness*) određenih intervencija u prevenciji ozljeda, uključujući i mjere planiranja u zdravstvu.

U Europi (Europska regija SZO-a) godišnje od ozljeda smrtno strada oko 493 000 osoba s udjelom od 5,3% u ukupnoj smrtnosti te udjelom od 9,6% u ukupnom opterećenju bolestima izraženo pokazateljem "YLLs". Ozljede su u Europi vodeći uzrok smrti u dobroj skupini 5-49

godina. Stope smrtnosti od ozljeda u Europskoj regiji više su kod muškog spola, rastu s dobi, pa su najviše u starjoj dobnoj skupini (Slika 3).

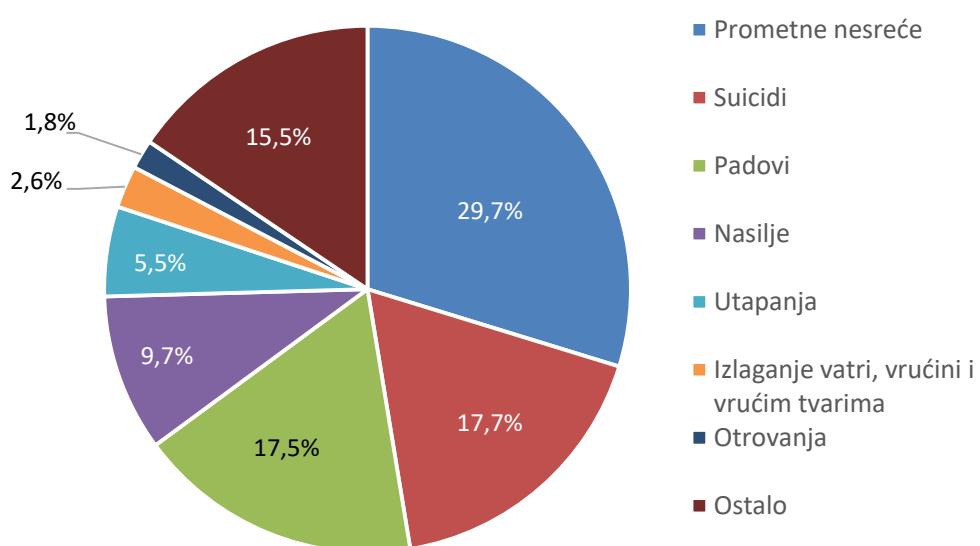
Prema podacima *Globalnog izvješća o stanju sigurnosti u cestovnom prometu* objavljenog u 2018. godini u svijetu je zbog cestovnih prometnih nesreća smrtno stradalo 1,35 milijuna ljudi, dok ih je 50 milijuna ozlijedeno. Najviše je osoba (93%) stradalo u slabo i srednje gospodarski razvijenim državama svijeta. Stope smrtnosti u slabo razvijenim zemljama tri puta su veće (27,5/100 000) od onih u razvijenim državama (prosječno 8,3/100 000). Ukoliko se analiziraju regije prema podjeli Svjetske zdravstvene organizacije, najviše stope smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća imaju države Afričke regije (prosjek: 27,2/100 000), dok su najniže stope zabilježene u Europskoj regiji (7,4/100 000) (slika 4). U Europskoj regiji bilježe se velike razlike u stopama smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća - gospodarski slabo razvijene države imaju tri puta veće stope smrtnosti u odnosu na razvijene države. U pojedinim državama, kao što su Nizozemska, Norveška, Švedska, Švicarska i Ujedinjeno Kraljevstvo, posljednjih su godina napravljena velika ulaganja u području prevencije, što je vidljivo i u stopama smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća koje su među najnižima u svijetu. Hrvatska se sa stopom 7,95/100 000 nalazi ispod prosjeka Europske regije, ali ima 2 i pol puta višu stopu u odnosu na Švedsku i Švicarsku. Kako su cestovne prometne nesreće jedan od vodećih uzroka prijevremene smrtnosti u svijetu, Generalna skupština Ujedinjenih naroda u rujnu 2020. usvojila je rezoluciju kojom se razdoblje 2021. - 2030. proglašava *Desetjećem akcije za sigurnost cestovnog prometa 2021. - 2030.*, a glavni cilj je smanjiti broj smrtno stradalih i ozlijedjenih u prometnim nesrećama za 50% do 2030. godine. Ova rezolucija nastavlja se na prethodnu, *Desetjeće akcije za sigurnost cestovnog prometa 2011. - 2020.*, kojom su postavljeni temelji za ubrzanje preventivnih aktivnosti u narednom razdoblju.

Padovi su drugi vodeći uzrok smrti od nenamjernih ozljeda u svijetu iza prometnih nesreća. Procjenjuje se da u svijetu godišnje 684 000 osoba smrtno strada zbog pada, od toga 80% u slabo i srednje gospodarski razvijenim državama. U svim regijama svijeta (podjela prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji) najviše stope smrtnosti su u starjoj dobi (65 i više godina). Osobe muškog spola u slabo i srednje gospodarski razvijenim državama Europe imaju više stope smrtnosti zbog padova u odnosu na žene.

Kvalitetno prikupljanje podataka o okolnostima nastanka ozljeda ključno je za njihovu prevenciju, tako da se posljednjih godina radi na unaprjeđenju sustava praćenja ozljeda u Europi putem prikupljanja podataka iz hitnih bolničkih prijema te podataka stacionarnog

bolničkog liječenja. Ovaj se sustav posljednjih godina intenzivno razvija u državama Europske unije kroz više projekata financiranih od strane Europske komisije poznatih pod nazivom IDB (Injury Data Base), JAMIE i BRIDGE Health. Prema podacima izvješća Injury Data Base (IDB-a) većina ozljeda se događa kod kuće, a najčešće su im izloženi djeca i starije osobe. Ozljede povezane sa sportom, kao i ozljede zbog padova u starijoj populaciji, pokazuju rast posljednjih godina. U cilju unaprjeđenja dijagnostike, liječenja i rehabilitacije ozlijedjenih osoba sukladno suvremenim smjernicama u pojedinim državama se uspostavljaju i razvijaju trauma registri. Trauma register Njemačke (TraumaRegister DGU®) predstavlja primjer dobre prakse za analizu pokazatelja kvalitete zbrinjavanja te unaprjeđenje liječenja osoba s težim ozljedama. Podaci se unose putem web aplikacije iz bolnica u Njemačkoj, ali i iz bolnica drugih država (Slovenija, Švicarska, Austrija, Nizozemska, Finska, Belgija, Luksemburg i Ujedinjeni Arapski Emirati).

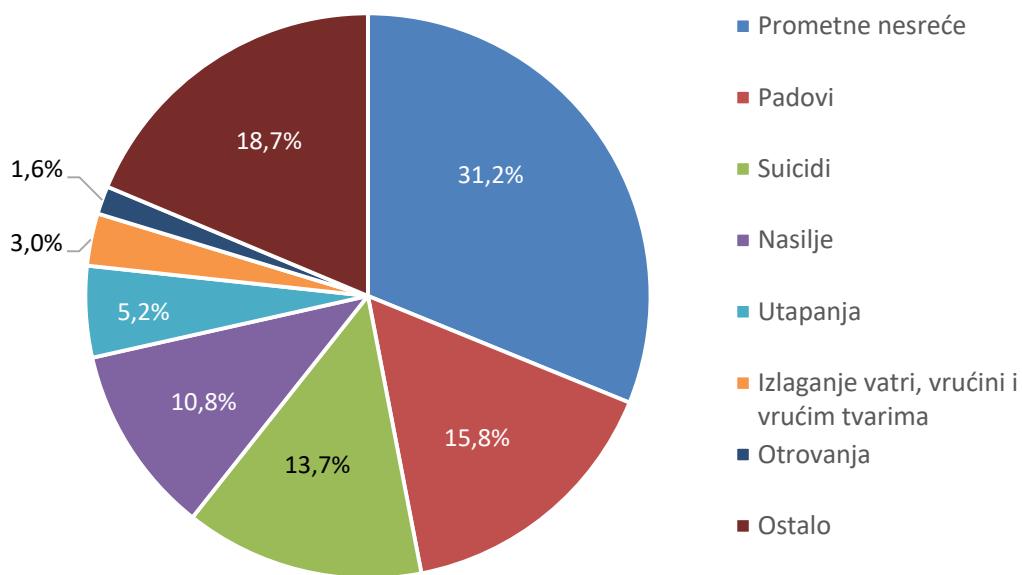
Slika 1. Smrtnost od ozljeda u svijetu 2019. godine, vanjski uzroci (udio)

*Zbroj udjela može biti različit od 100% zbog zaokruživanja decimalnih vrijednosti

Izvor: Global burden of disease, 2019

Slika 2. Opterećenje ozljedama (DALYs) u svijetu 2019. godine, vanjski uzroci (udio)

*Zbroj udjela može biti različit od 100% zbog zaokruživanja decimalnih vrijednosti

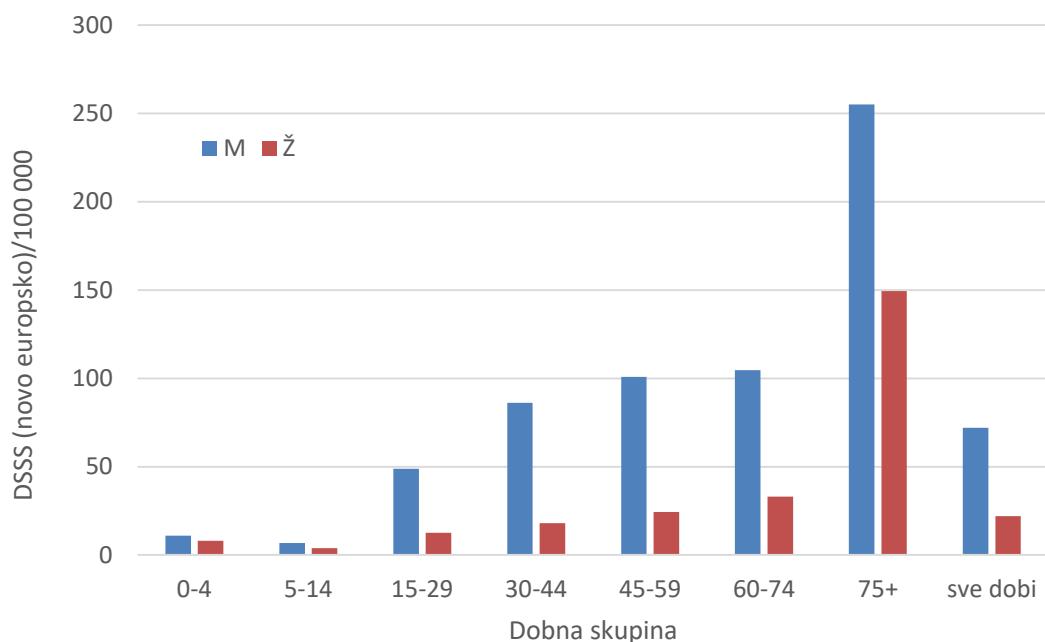
Izvor: Global burden of disease, 2019

Tablica 1. Projekcije uzroka smrti, usporedba za 2020. i 2040. godinu

Vodeći uzroci smrti u svijetu	
2020.	2040.
1. Ishemijska bolest srca	1. Ishemijska bolest srca
2. Moždani udar	2. Moždani udar
3. Konična opstruktivna bolest pluća	3. Alzheimerova bolest
4. Alzheimerova bolest	4. Konična opstruktivna bolest pluća
5. Infekcije donjih dišnih puteva	5. Infekcije donjih dišnih puteva
6. Rak pluća	6. Konična bubrežna bolest
7. Dijarealne bolesti	7. Šećerna bolest
8. Šećerna bolest	8. Rak pluća
9. Konična bubrežna bolest	9. Hipertenzivne bolesti srca
10. Cestovne prometne nesreće	10. Dijarealne bolesti
11. Hipertenzivne bolesti srca	11. Rak jetre
12. Tuberkuloza	12. Cestovne prometne nesreće
13. Rak kolorektuma	13. Rak kolorektuma
14. Rak jetre	14. Samoubojstva
15. Rak želuca	15. Padovi
16. Samoubojstva	16. HIV/AIDS
17. HIV/AIDS	17. Druge kardiovaskularne bolesti
18. Padovi	18. Rak želuca
19. Malarija	19. Tuberkuloza
20. Druge kardiovaskularne bolesti	20. Rak dojke

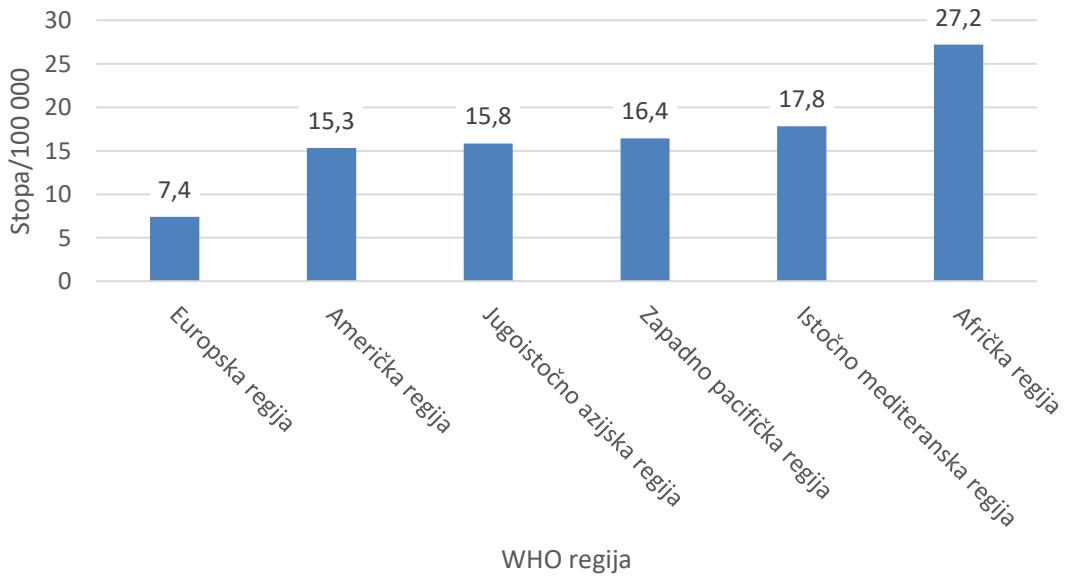
Izvor: Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). GBD Compare. Seattle, WA: IHME, University of Washington, 2015.

Slika 3. **Stope smrtnosti od ozljeda u Europskoj regiji, prema spolu, 2017.**

Izvor podataka: WHO HFA-DB, studeni 2021.

Slika 4. **Stope smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća u pojedinim regijama Svjetske zdravstvene organizacije (posljednji dostupni podaci, ovisno o regiji)**

Izvor podataka: WHO baza podataka

OZLJEDE – ZNAČAJAN JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM U HRVATSKOJ

POKAZATELJI MORTALITETA

U posljednjem desetogodišnjem razdoblju (2012. - 2021.) ukupne ozljede (V01-Y98) nalaze se na trećem ili četvrtom mjestu vodećih uzroka smrti u Hrvatskoj, osim u 2020. i 2021. godini kad je na 4. mjestu (2020. godine), odnosno 3. mjestu (2021. godine) uzroka smrti COVID-19, a ozljede se nalaze na petom mjestu ljestvice. U 2021. godini nalaze se iza bolesti srca i krvnih žila (23 184), novotvorina (13 571), COVID-19 (8 557) te endokrinih bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (4 786) s ukupno 2 676 umrlih i udjelom od 4,3% u ukupnoj smrtnosti (slika 1). Stope smrtnosti od ozljeda u oba spola ukupno osciliraju u zadnjem desetogodišnjem razdoblju u rasponu 65-73/100 000, a uočava se blagi trend rasta stopa smrtnosti od ozljeda u osoba ženskog spola. Stope smrtnosti od ozljeda u osoba muškog spola u blagom su padu i kreću se u rasponu od 89,9/100 000 (2012.) do 78,4/100 000 (2020.) (slika 2).

Od ozljeda umire više osoba muškog spola (59%) u odnosu na osobe ženskog spola (41%) (slika 3). Stope smrtnosti od ozljeda rastu s dobi i u svim analiziranim dobnim skupinama: 0-19, 20-39, 40-64 i 65 i više godina, veće su u muškaraca (slika 4). Dok je opća stopa smrtnosti od ozljeda u 2021. godini iznosila 69,0/100 000 (M: 85,2/100 000; Ž: 54,0/100 000), u dobi iznad 65 godine stopa je bila značajno viša: 195,3/100 000 (M: 222,5/100 000; Ž: 176,0/100 000).

Važnost ozljeda kao jednog od vodećih javnozdravstvenih problema je u tome što su one vodeći uzrok smrti u djece i mladih osoba. U 2021. godini vodeći su uzrok smrti u dobi od 10 do 39 godina u oba spola ukupno, i kod muškaraca, a u žena od 10 do 29 godina. Kada analiziramo rang ljestvicu vodećih skupina bolesti u mortalitetu po desetogodišnjim dobnim skupinama (0-9, 10-19, 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, 70 i više godina), ozljede se kod oba spola ukupno te muškaraca nalaze među 5 vodećih uzroka smrti u svim skupinama osim u dobi 60-69 i 70+, što je posljedica visoke smrtnosti od COVID-19. Kod žena ozljede se nalaze među 5 vodećih uzroka smrti u svim skupinama, osim u skupini 60-69. (tablice 1, 2 i 3). S obzirom na pokazatelj prijevremenog mortaliteta - broj potencijalno izgubljenih godina života (od 1 do 75 g.), ozljede se nalaze na četvrtom mjestu (30 459,5) iza novotvorina (80 251,5), bolesti srca i krvnih žila (54 314,5) i COVID-19 (33 462). Međutim, najveći broj izgubljenih godina života po osobi je uslijed ozljeda i iznosi 11,4 (tablica 4).

Vodeći vanjski uzroci smrti od ozljeda u 2021. godini su padovi (42,5%), samoubojstva (21,8%) i prometne nesreće (12,8%), a zatim slijede gušenja (2,9%) i utapanja (2,4%) (slika 5, tablica 5). Dinamika kretanja dobno specifičnih stopa razlikuje se ovisno o vanjskom uzroku, spolu i dobi. Analizom dobno specifičnih stopa smrtnosti od ozljeda prema vanjskom uzroku u oba spola ukupno uočava se sljedeće: djeca (0-19 godina) najviše umiru zbog prometnih nesreća, mlađe osobe (20-39 godina) i osobe srednje dobi (40-64 godina) umiru najviše uslijed samoubojstava, dok je u starijih osoba (65 i više godina) pad vodeći vanjski uzrok smrti sa značajno višom stopom smrtnosti u odnosu na ostale uzroke (slika 6). Raspodjela je jednaka i ako promatramo spolove odvojeno. Stope smrtnosti za vodeće vanjske uzroke ozljeda (padovi, samoubojstva, prometne nesreće) u osoba muškog spola više su u odnosu na ženski spol u svim prikazanim dobnim skupinama, osim u najstarijoj dobi (65+) gdje su stope smrtnosti zbog padova nešto niže (112,9/100 000) u odnosu na žene (127,7/100 000) (slike 7 i 8).

Analizom dobno specifičnih stopa smrtnosti od ozljeda prema vanjskom uzroku u djece 0-19 godina (oba spola ukupno, 2021.) uočava se da su u svim petogodišnjim dobnim skupinama 0-4, 5-9, 10-14 i 15-19 vodeći uzrok smrti prometne nesreće. Treba naglasiti kako se radi o vrlo malim brojevima pa su i varijacije slijeda uzroka ovisno o godini velike. Ako promatramo ukupno razdoblje od zadnjih 5 godina, prometne nesreće su vodeći uzrok smrti od ozljeda u djece u svim petogodišnjim dobnim skupinama, osim u najmlađoj (0-4 godine), gdje je najčešći uzrok utapanje. Stope smrtnosti za dva vodeća vanjska uzroka ozljeda u djece (prometne nesreće i samoubojstva) u 2021. najviše su u najstarijoj dobroj skupini (15-19 godina) (slika 9). Prema istraživanjima, u Hrvatskoj je između 2007. i 2014. zabilježen značajan godišnji pad smrtnosti od ozljeda kod djece od 10,4% godišnje. Nakon toga (2014.-2021.) trend je stabilan. Ovaj pad rezultat je sličnog pada smrtnosti od prometnih nesreća kod djece, zabilježenog od 2007. do 2016. godine.

Dobno-standardizirana stopa smrtnosti (na stanovništvo Hrvatske 2021.) od ukupnih ozljeda (V01-Y98) za Hrvatsku u 2021. godini (oba spola) iznosila je 69,2/100 000. Najmanje dobno-standardizirane stope smrtnosti zabilježene su u Gradu Zagrebu (54,4/100 000), Dubrovačko-neretvanskoj (55,6/100 000) te Varaždinskoj županiji (60,6/100 000), dok najviše stope imaju Ličko-senjska (112,8/100 000), Virovitičko-podravska (99,9/100 000) te Požeško-slavonska županija (92,9/100 000) (slika 10).

Dobno-standardizirana stopa smrtnosti od padova (W00-W19) za Hrvatsku u 2021. godini (oba spola) iznosila je 29,4/100 000. Najmanje dobno-standardizirane stope smrtnosti zabilježene

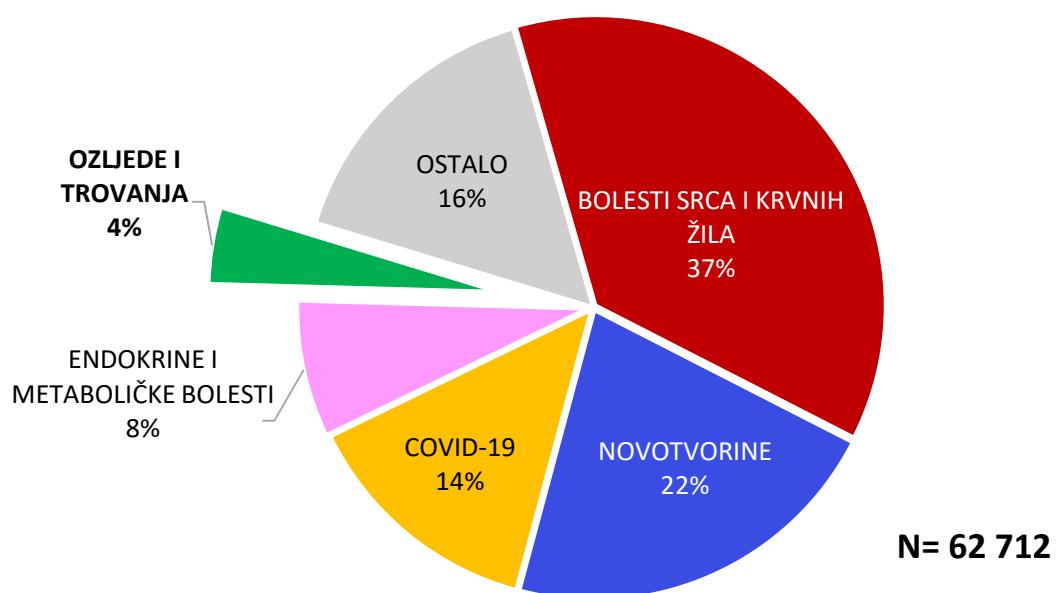
su u Gradu Zagrebu (20,0/100 000), Varaždinskoj (22,2/100 000) te Zagrebačkoj županiji (23,6/100 000), dok najviše stope imaju Virovitičko-podravska (47,8/100 000), Međimurska (46,6/100 000) te Vukovarsko-srijemska županija (44,8/100 000) (slika 11).

Dobno-standardizirana stopa smrtnosti od prometnih nesreća (V01-V99) za Hrvatsku u 2021. godini (oba spola) iznosila je 8,8/100 000. Najmanje dobno-standardizirane stope smrtnosti zabilježene su u Dubrovačko-neretvanskoj županji (4,4/100 000), Gradu Zagrebu (4,4/100 000) te Splitsko-dalmatinskoj županiji (6,8/100 000), dok su najviše stope zabilježene u Ličko-senjskoj (24,5/100 000), Šibensko-kninskoj (16,6/100 000) te Virovitičko-podravskoj (15,9/100 000) županiji (slika 12).

Dobno-standardizirana stopa smrtnosti od samoubojstava (X60-X84) za Hrvatsku u 2021. godini (oba spola) iznosila je 15,1/100 000. Najmanje dobno-standardizirane stope smrtnosti zabilježene su u Gradu Zagrebu (9,0/100 000), Šibensko-kninskoj (9,6/100 000) te Istarskoj županiji (10,4/100 000) dok najviše stope imaju Ličko-senjska (31,5/100 000), Požeško-slavonska (26,9/100 000) te Međimurska županija (25,7/100 000). Općenito, županije priobalnog dijela Hrvatske imaju niže stope smrtnosti zbog samoubojstava u odnosu na pojedine županije kontinentalnog dijela Hrvatske (slika 13).

Analiza najčešćih somatskih dijagnostičkih podskupina prema vodećim vanjskim uzrocima smrti od ozljeda pokazuje da je u padovima najzastupljenija podskupina S70-S79 (ozljede kuka i bedra), u prometnim nesrećama podskupina T00-T07 (ozljede koje zahvaćaju više dijelova tijela), a u samoubojstvima podskupina T66-T78 (ostali nespecificirani učinci i vanjski uzroci). Unutar ove podskupine (T66-T78) nalazi se šifra T71 koja se odnosi na asfiksiju (tablica 6).

Slika 1. Umrli u Hrvatskoj 2021. godine, vodeće skupine bolesti, ukupno

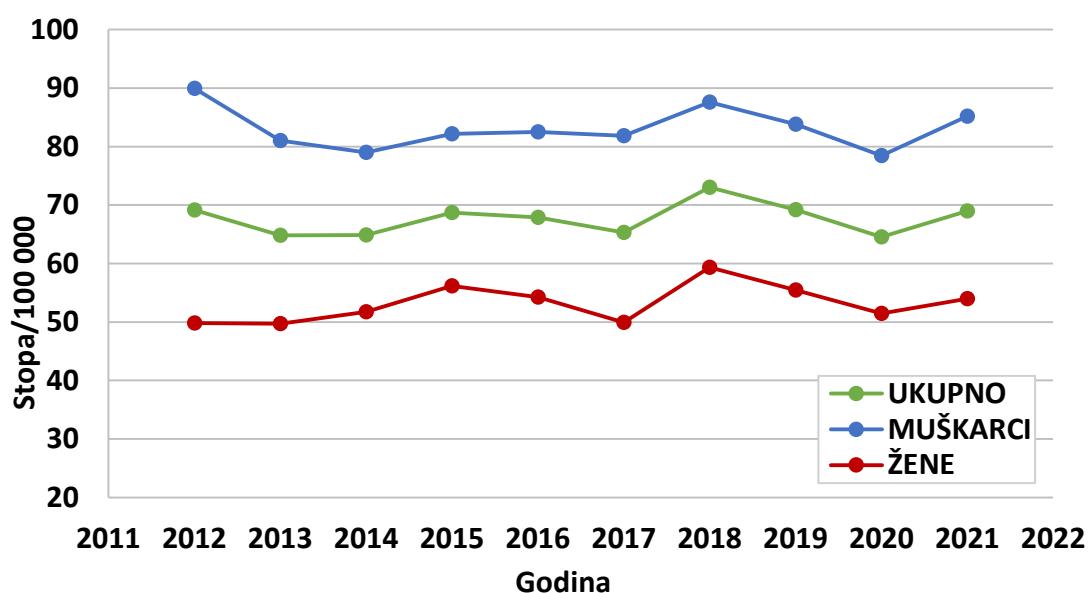

*Zbroj udjela može biti različit od 100% zbog zaokruživanja decimalnih vrijednosti

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

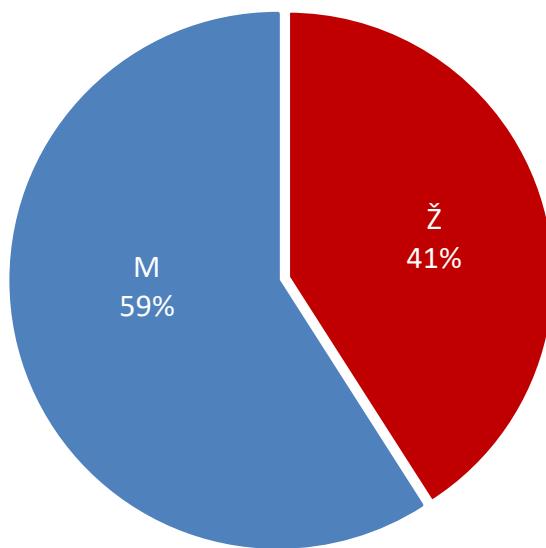
Slika 2. Smrtnost od ozljeda (V01-Y98) u Hrvatskoj u razdoblju 2012.-2021.

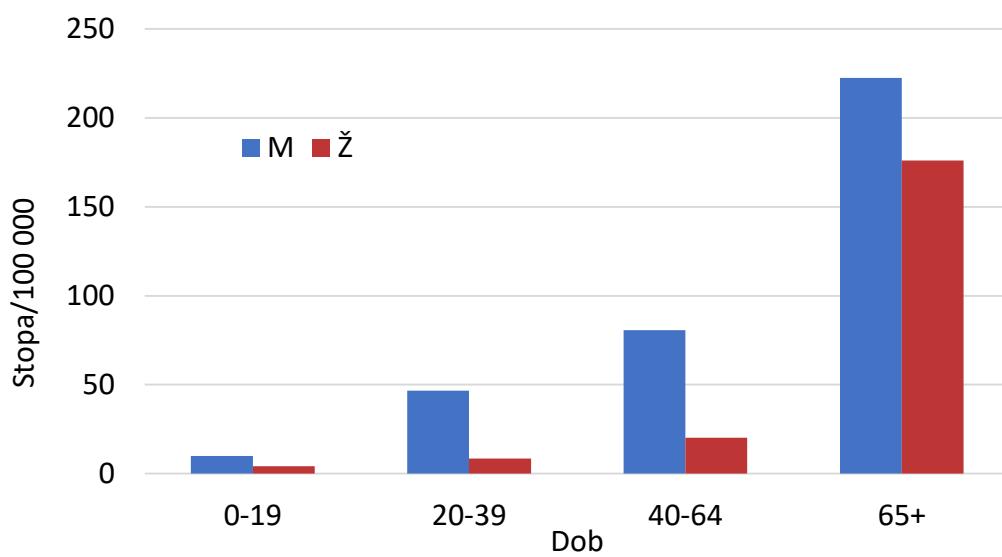
* Stope su izračunate na procjenu stanovništva (podaci DZS-a sredinom godine)

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 3. Umrli od ozljeda (V01-Y98) u Hrvatskoj 2021. godine, spol

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 4. Umrli od ozljeda (V01-Y98) u Hrvatskoj 2021. godine po spolu i dobnim skupinama

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 1.

Vodeće skupine bolesti i broj umrlih u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, UKUPNO

DOBNE SKUPINE								
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1. P00-P99	S00-T98	S00-T98	S00-T98	C00-D48	C00-D48	C00-D48	I00-I99	
	73	40	116	137	386	1 239	3 560	18 508
2. Q00-Q99	G00-G99	C00-D48	C00-D48	I00-I99	I00-I99	I00-I99	C00-D48	
	59	10	20	87	245	851	2 311	8 219
3. S00-T98	C00-D48	U00-U99	I00-I99	S00-T98	U00-U49	U00-U99	E00-E99	
	13	6	19	71	200	511	1.435	3 434
4. R00-R99	Q00-Q99	I00-I99	U00-U49	U00-U49	E00-E99	E00-E99	U00-U99	
	12	5	13	43	138	304	563	1 845
5. C00-D48	U00-U49	G00-G99	G00-G99	K00-K93	S00-T98	K00-K93	J00-J99	
	10	4	12	26	97	290	508	1 601

Skupine bolesti (troznakovne kategorije) prema MKB-10:

A00 - B99	Zarazne i parazitarne bolesti
C00 - D48	Novotvorine
D50 - D89	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava
E00 - E99	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma
F00 - F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja
G00 - G99	Bolesti živčanog sustava
H00 - H59	Bolesti oka i očnih adneksa
H60 - H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka
I00 - I99	Bolesti cirkulacijskog sustava
J00 - J99	Bolesti dišnog sustava
K00 - K93	Bolesti probavnog sustava
L00 - L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva
M00 - M99	Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva
N00 - N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa
O00 - O99	Trudnoća, porođaj i babinje
P00 - P99	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju
Q00 - Q99	Kongenitane malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti
R00 - R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo
S00 - T98	Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka
U00-U99	Kodovi za posebne svrhe (COVID-19)
V00 - Y98	Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta
Z00 - Z99	Čimbenici koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdravstvenom službom

Napomena: broj umrlih od S00-T98 jednak je broju umrlih od V01-Y98

Tablica 2.

Vodeće skupine bolesti i broj umrlih u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, MUŠKARCI

DOBNE SKUPINE								
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1. P00-P99	S00-T98	S00-T98	S00-T98	C, I	C00-D48	C00-D48	I00-I99	
44	31	98	117	185	736	2 195	7 408	
2. Q00-Q99	G00-G99	U00-U99	I00-I99	S00-T98	I00-I99	I00-I99	C00-D48	
28	5	12	59	173	664	1 659	4 593	
3. R, S	C00-D48	G00-G99	C00-D48	U00-U99	U00-U99	U00-U99	U00-U99	
7	4	9	35	89	367	956	3 250	
4. C00-D48	Q00-Q99	C, I	U00-U99	K00-K93	K00-K93	K00-K93	E00-E99	
5	3	8	26	82	243	389	1 543	
5. G, J	I, J, U	R00-R99	G00-G99	F00-F99	S00-T98	E00-E99	J00-J99	
3	1	7	14	35	225	377	1 102	

Napomena: skupine bolesti prema MKB-10 označene su u legendi Tablice 1, broj umrlih od S00-T98 jednak je broju umrlih od V01-Y98

Tablica 3.

Vodeće skupine bolesti i broj umrlih u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, ŽENE

DOBNE SKUPINE								
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1. Q00-Q99	S00-T98	S00-T98	C00-D48	C00-D48	C00-D48	C00-D48	I00-I99	
31	9	18	52	201	503	1 365	12 280	
2. P00-P99	G00-G99	C00-D48	S00-T98	I00-I99	I00-I99	I00-I99	C00-D48	
29	5	12	20	60	187	652	3 670	
3. S00-T98	U00-U99							
6	3	7	17	49	144	479	3 153	
4. C, R	C, I, Q	I00-I99	G, I	S00-T98	S00-T98	E00-E99	E00-E99	
5	2	5	12	27	65	186	2 497	
5. J, U	K, N, R	G, Q	E00-E99	G00-G99	K00-K93	K00-K93	F00-F99	
3	1	3	5	23	61	119	932	

Napomena: skupine bolesti prema MKB-10 označene su u legendi Tablice 1, broj umrlih od S00-T98 jednak je broju umrlih od V01-Y98

Tablica 4.

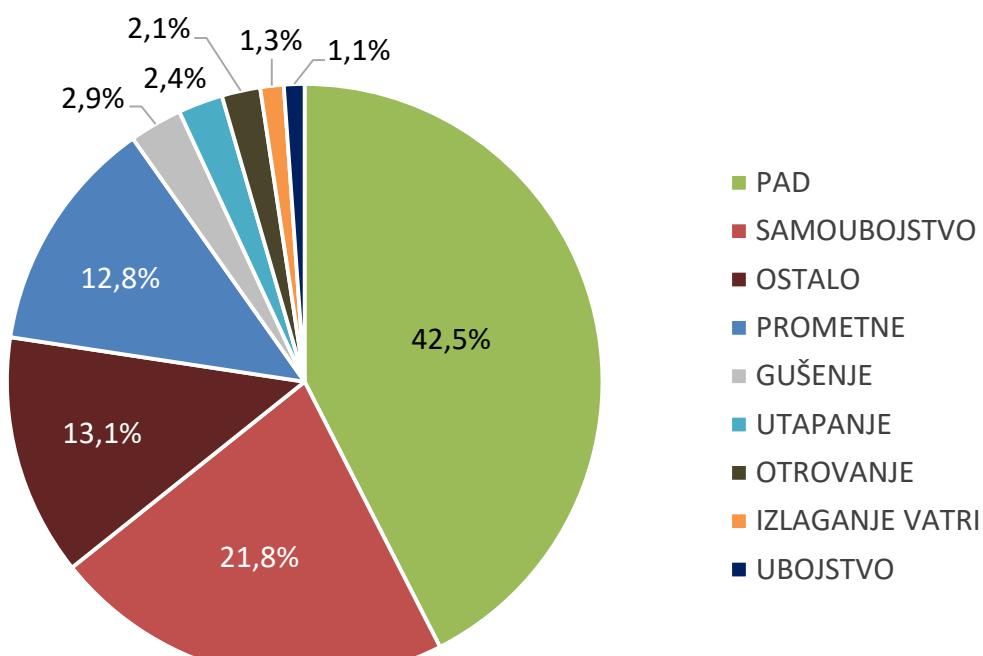
Potencijalno izgubljene godine života (PYLL, 1 - 75 g.) za vodeće skupine bolesti na ljestvici mortaliteta u Hrvatskoj u 2021. godini

Skupina bolesti	Broj umrlih	Stopa /100.000	Izgubljene godine života
Kardiovaskularne bolesti			
Ukupno	23 184	597,7	54 314,5
Muškarci	9 985	534,5	40 002,5
Žene	13 199	656,3	14 312
Novotvorine			
Ukupno	13 571	349,9	80 251,5
Muškarci	7 761	415,5	46 091,5
Žene	5 810	288,9	34 160
Endokrine i metaboličke bolesti			
Ukupno	4 786	123,4	10 735
Muškarci	2 050	109,7	7 162,5
Žene	2 736	136,0	3 572,5
COVID-19			
Ukupno	8 557	220,6	33 462
Muškarci	4 702	251,7	22 385
Žene	3 855	191,7	11 077
Ozljede			
Ukupno	2 676	69,0	30 459,5
Muškarci	1 591	85,2	24 563,5
Žene	1 085	54,0	5 896

Napomena: stope su izračunate na procjenu stanovništva sredinom 2021.

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 5. Vanjski uzroci mortaliteta u Hrvatskoj 2021. godine, ukupno

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 5.

Pet vodećih vanjskih uzroka mortaliteta u Hrvatskoj 2021. godine, ukupno

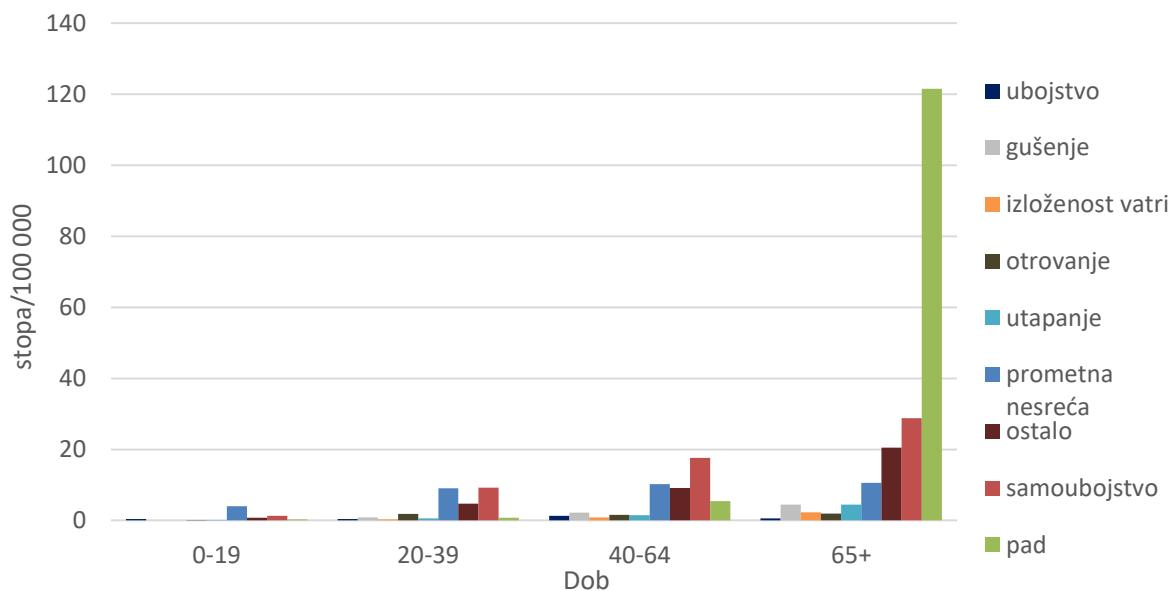
Vanjski uzroci	Apsolutni broj	Udio u ozljedama (%)	Stopa /100 000*
Padovi (W00-W19)	1 137	42,5	29,3
Samoubojstva (X60-X84)	583	21,8	15,0
Prometne nesreće (V01-V99)	343	12,8	8,8
Gušenje (W75-W84)	77	2,9	2,0
Utapanje (W65-W74)	65	2,4	1,7
Ostali uzroci	480	17,9	12,4
Ukupne ozljede (V01-Y98)	2 676	100,0	69,0

*Stopa je izračunata na procjenu stanovništva DZS-a sredinom 2021. godine

**Zbroj udjela može biti različit od 100% zbog zaokruživanja decimalnih vrijednosti

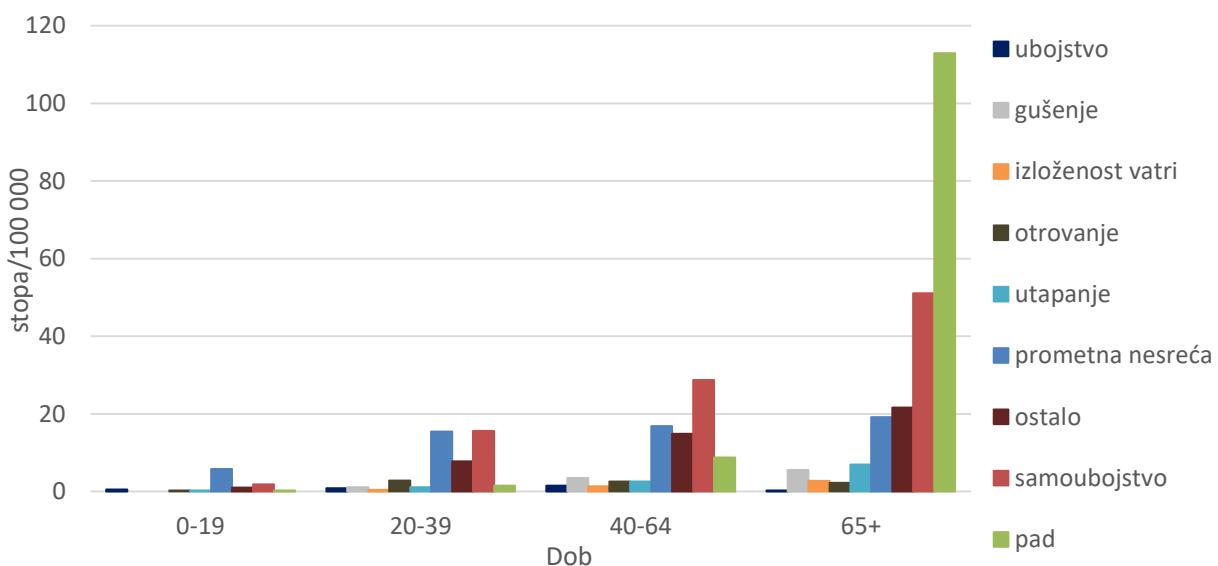
Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku;

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 6. Vanjski uzroci mortaliteta u Hrvatskoj 2021. godine po dobi, ukupno

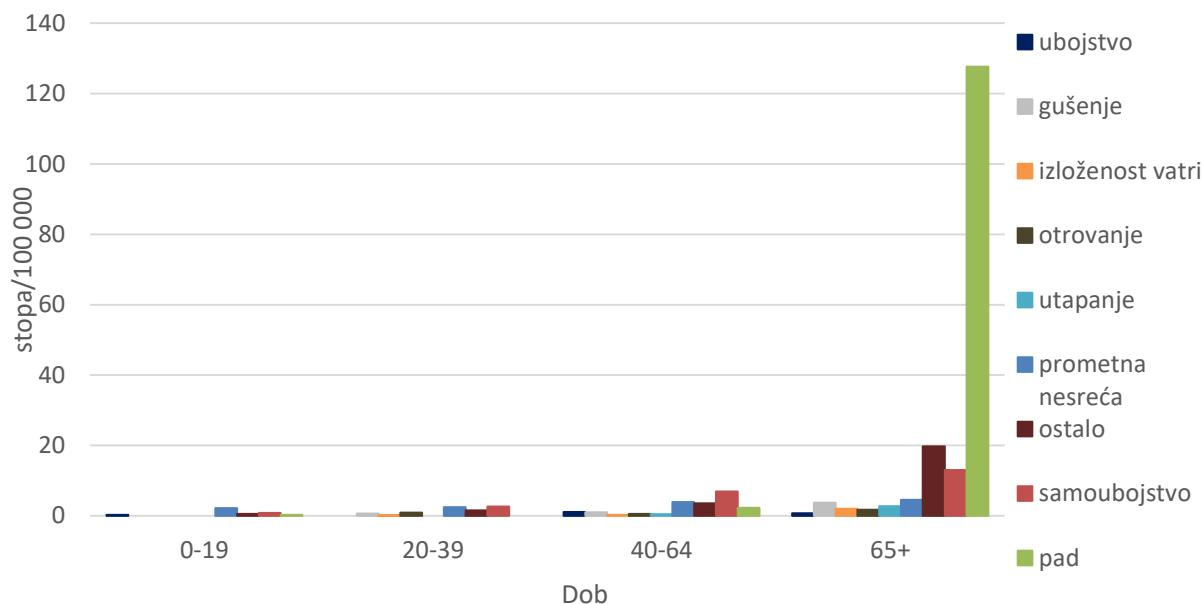
Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

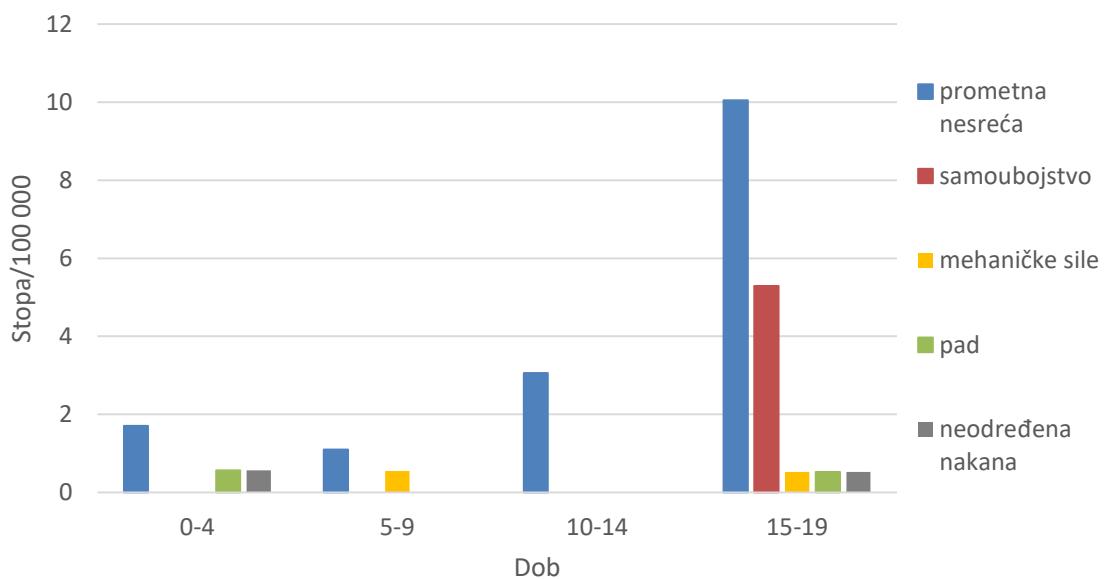
Slika 7. Vanjski uzroci mortaliteta u Hrvatskoj 2021. godine po dobi, muškarci

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

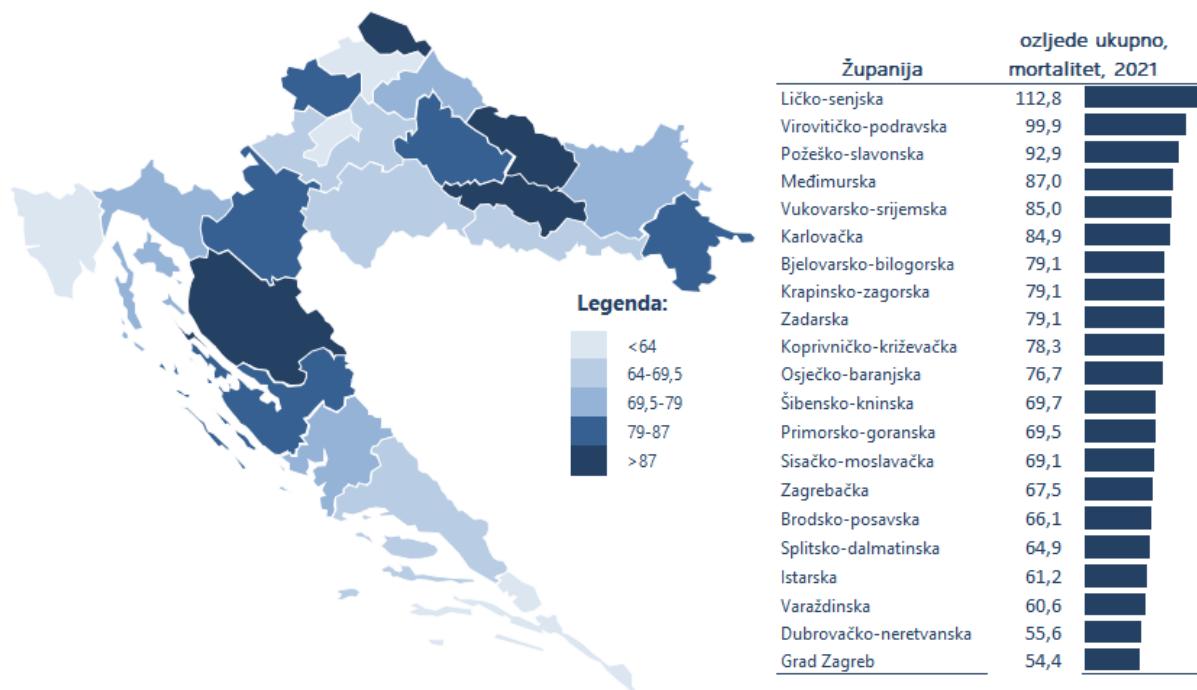
Slika 8. Vanjski uzroci mortaliteta u Hrvatskoj 2021. godine po dobi, žene

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

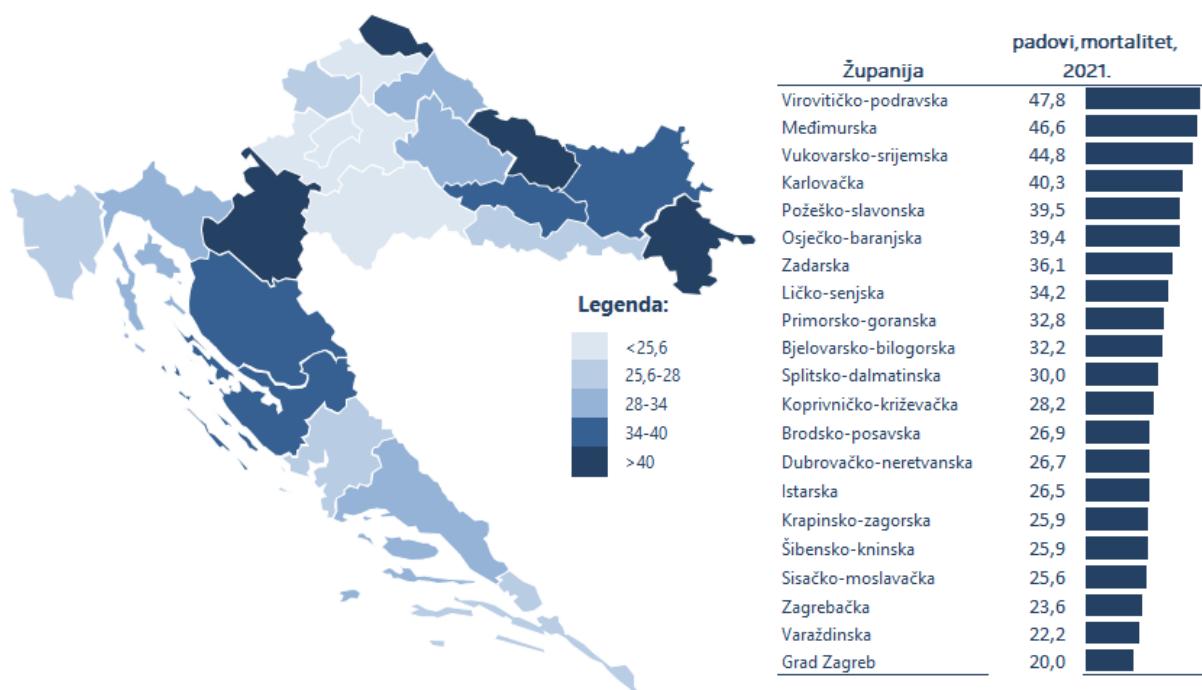
Slika 9. Vodeći vanjski uzroci mortaliteta u Hrvatskoj u djece 2021. godine po dobi, ukupno

Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku
Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

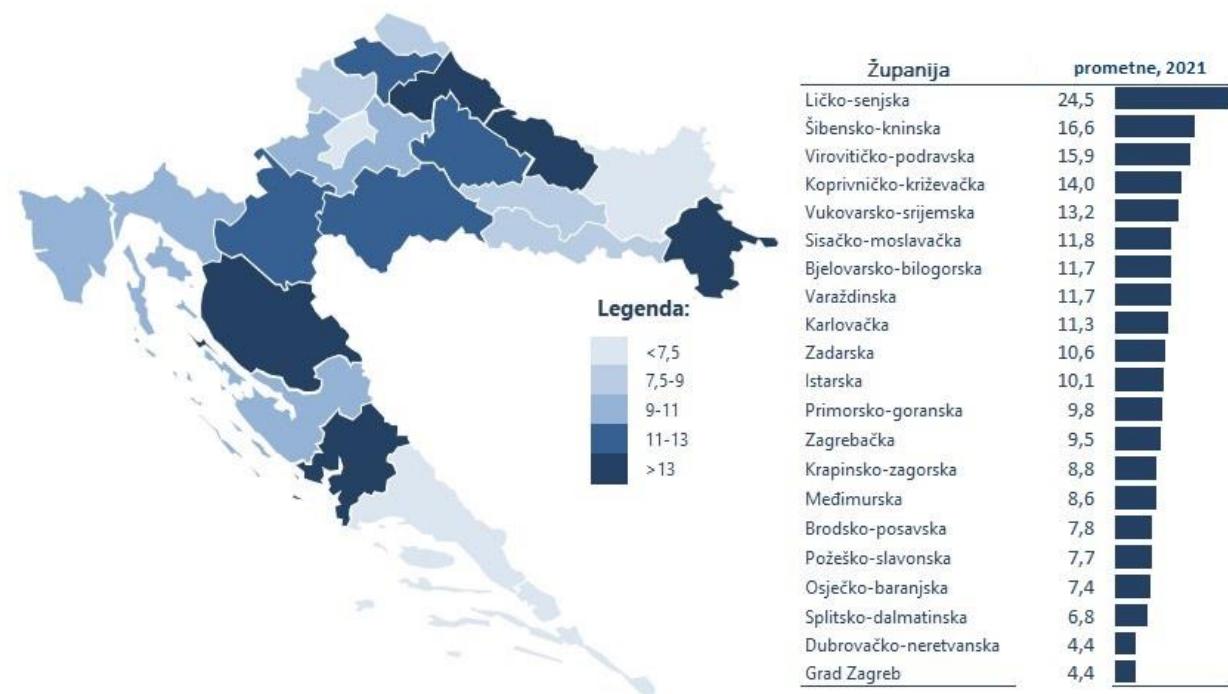
Slika 10. Dobno standardizirana stopa smrtnosti od ozljeda (V01-Y98) prema županijama u Hrvatskoj, 2021. godina

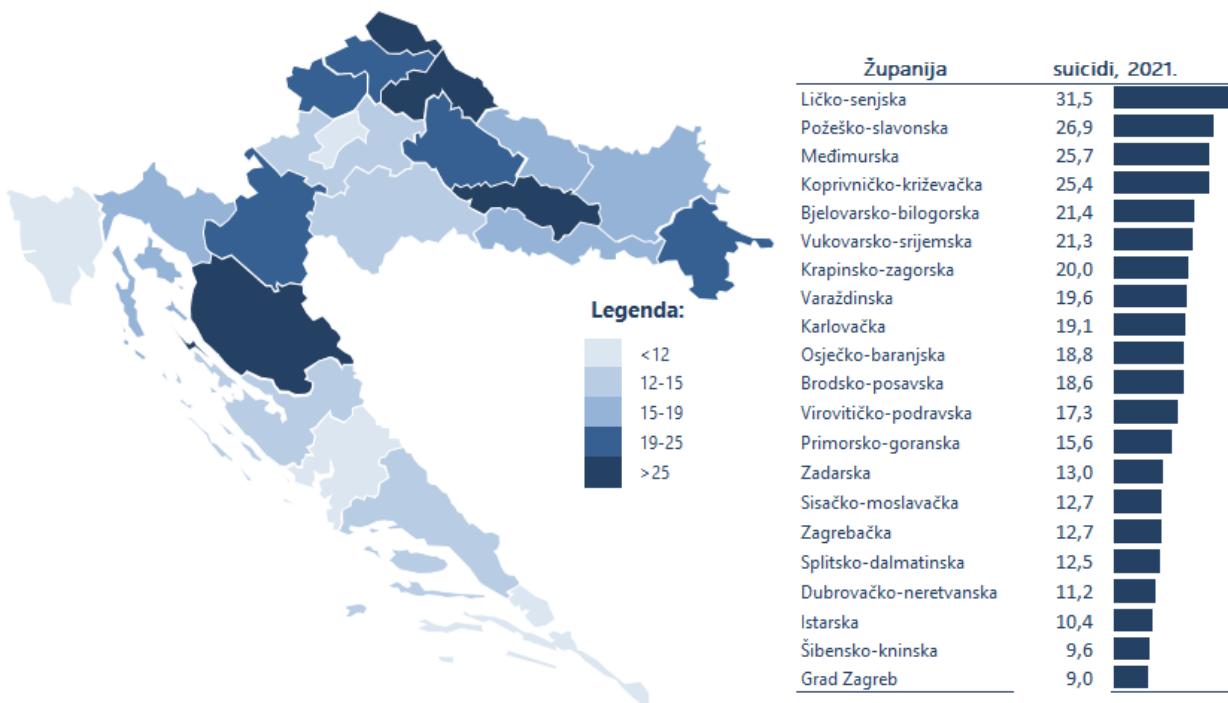
Slika 11. Dobno standardizirana stopa smrtnosti od padova (W00-W19) prema županijama u Hrvatskoj, 2021. godina

Slika 12. Dobno standardizirana stopa smrtnosti od prometnih nesreća (V01-V99) prema županijama u Hrvatskoj, 2021. godina

Slika 13. Dobno standardizirana stopa smrtnosti od suicida (X60-X84) prema županijama u Hrvatskoj, 2021. godina

Napomena: za slike (10-13) dobno-standardizirane stope (DSS) izračunate su na popis stanovništva Hrvatske 2021.
Izvor podataka: Dokumentacija Državnog zavoda za statistiku; obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 6.

Rang ljestvica vodećih dijagnostičkih podskupina naravi ozljeda u tri vodeća vanjska uzroka mortaliteta od ozljeda u Hrvatskoj 2021. godine

OZLJEDU		PADOVI		SUICIDI		PROMETNE NESREĆE	
	S00 - T98 2 676	S00 - T98 1 137	S00 - T98 583	S00 - T98 343			
1.	S70 – S79 679	S70 – S79 639	T66 – T78** 365	T00 – T07 197			
2.	S00 – S09 533	S00 – S09 302	S00 – S09 80	S00 – S09 78			
3.	T66 – T78** 489	S20 – S29 51	T00 – T07 56	S20 – S29 28			
4.	T00 – T07 322	S30 – S39 35	T36 – T50 26	S30 – S39 9			
5.	T36 – T50 116	T00 – T07 31	T51 – T65 16	S70 – S79 9			
6.	S20 – S29 113	S10 – S19 23	S20 – S29 12	S10 – S19 8			
7.	T15 – T19 72	S40 – S49 23	S10 – S19 8	T66 – T78** 7			
8.	T51 – T65 66	S80 – S89 13	S50 – S59 5	S40-S49 2			
9.	S30 – S39 57	T90 – T98 8	T08 – T14 4	T08 – T14 2			
10.	S10-S19 49	S50 – S59 4	S30 – S39 3	T51 – T65 2			

Dijagnostičke podskupine unutar S00-T98

S00-S09 – Ozljede glave

S10-S19 – Ozljede vrata

S20-S29 – Ozljede prsnog koša

S30-S39 – Ozljede trbuha, donjeg dijela leđa, lumbalne kralježnice i zdjelice

S40-S49 – Ozljede ramena i nadlaktice

S50-S59 – Ozljeda lakta i podlaktice

S60-S69 – Ozljeda ručnog zgloba i šake

S70-S79 – Ozljede kuka i bedra

S80-S89 – Ozljede koljena i potkoljenice

S90-S99 – Ozljede gležnja i stopala

T00-T07 – Ozljede koje zahvaćaju više dijelova tijela

T08-T14 – Ozljede nespecificiranih dijelova tijela

T15-T19 – Učinak stranog tijela prodrlog kroz prirodni otvor

T20-T32 – Opekline i korozije

T33-T35 – Smrzotine

T36-T50 – Otrovanje lijekovima, ljekovitim i biološkim tvarima

T51-T65 – Toksični učinci pretežno nemedicinskog izvora

T66-T78 – Ostali nespecificirani učinci i vanjski uzroci*

T79 – Neke rane komplikacije traume

T80-T88 – Komplikacije kirurske i medicinske skrbi, nespecificirane drugdje

T90-T98 – Posljedice ozljede, otrovanja ili druge posljedice vanjskih uzroka

*u samoubojstva su ubrojene šifre X60-X84, Y87.0; ** unutar skupine T66-T78 nalazi se i šifra T71 (asfiksija)
Izvor podataka za sve prikazane pokazatelje (slika: 1-13, tablica: 1-6): DZS; obrada podataka: HZJZ

Usporedba mortaliteta od ozljeda s drugim europskim državama

Prema bazi podataka Svjetske zdravstvene organizacije (European HFA Database, studeni 2021.) dobno-standardizirana stopa (DSS) smrtnosti od ozljeda u Europskoj regiji u 2019. godini iznosila je 42,6/100 000 i bila je za četvrtinu viša od prosjeka za zemlje Europske unije (32,7/100 000). Prosječna stopa za zemlje „stare članice Europske unije“ (koje su pristupile EU prije svibnja 2004. godine) iznosila je 30,4/100 000 (2018.), a za zemlje „nove članice EU“ (koje su pristupile EU od svibnja 2004. godine) 43,2/100 000 (2019.). U države koje imaju najniže stope smrtnosti od ozljeda (manje od 24,0/100 000) ubrajaju se između ostalih: Turska, Izrael, Španjolska i Crna Gora. Na samom vrhu ljestvice smrtnosti od ozljeda Europske regije Svjetske zdravstvene organizacije nalazi se Rusija sa stopom 84,8/100 000 (2019.), zatim slijedi Bjelorusija (75,0/100 000; 2018.) i Litva (70,2/100 000; 2020.). Hrvatska se u 2019. godini sa stopom 45,3/100 000 nalazila u gornjoj trećini europske ljestvice mortaliteta od ozljeda (slika 1). Prema najnovijim podacima Eurostata za 2020. godinu, dobno standardizirane stope smrtnosti od ozljeda su najviše u zemljama središnje i sjeverne Europe, a najniže u zemljama južne Europe (slika 2).

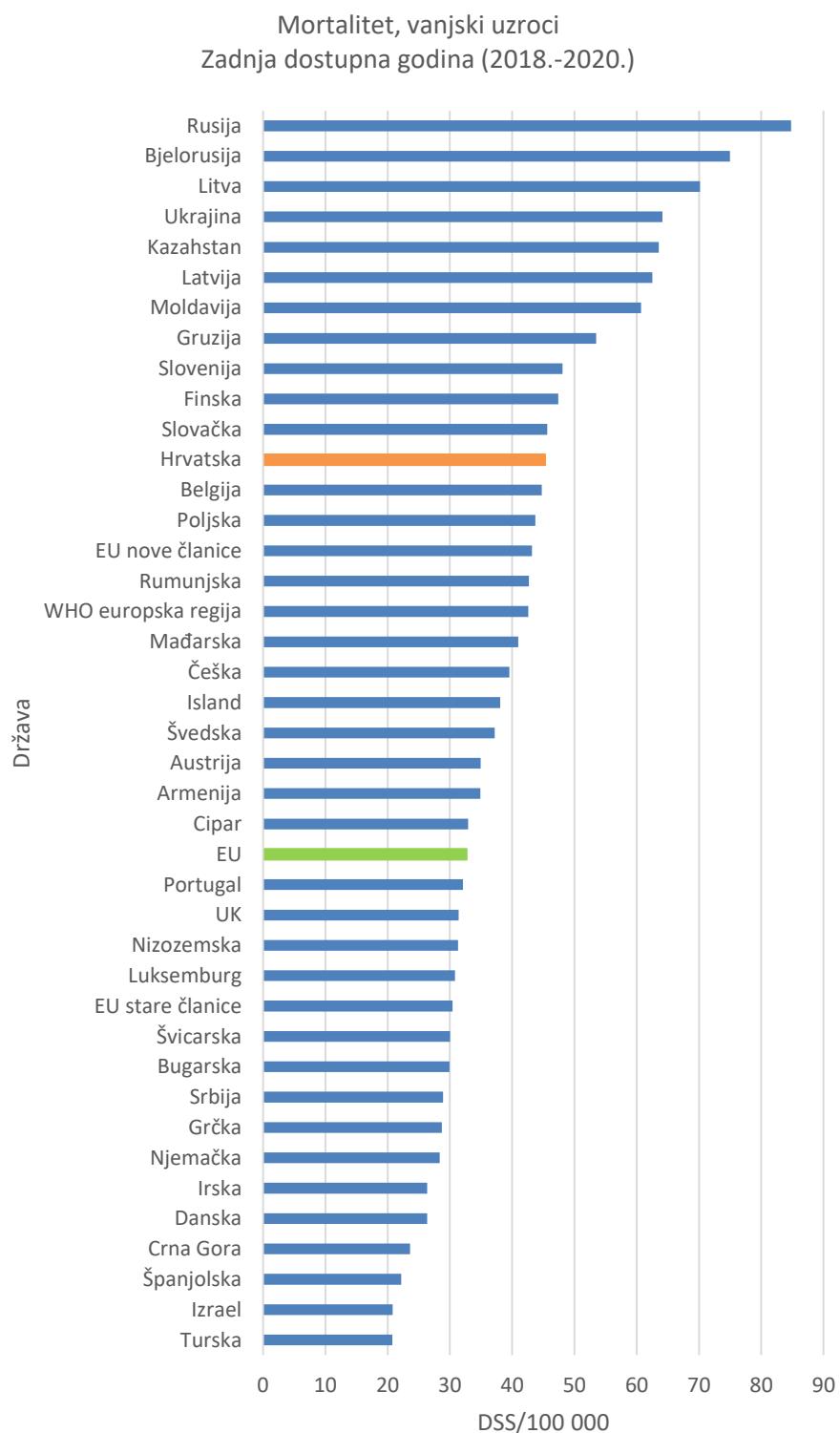
Analizirajući kretanje mortaliteta od ukupnih ozljeda (WHO mortality database) u WHO europskoj regiji možemo vidjeti pad od 90-tih godina prošlog stoljeća. Sličan trend zabilježen je i u zemljama članicama EU, iako su standardizirane stope smrtnosti od ozljeda kroz cijeli period značajno niže od stopa u WHO regiji. Stope smrtnosti od ukupnih ozljeda u Hrvatskoj bilježe značajan porast u 90-tima, uzrokovani Domovinskim ratom, nakon čega slijedi pad koji traje do danas. Kroz cijeli promatrani period, smrtnost od ozljeda u Hrvatskoj je viša nego u zemljama EU (ukupno), a razlika je još veća ako promatramo samo stare članice EU (slika 3).

Smrtnost od prometnih nesreća u padu je u cijeloj WHO europskoj regiji, kao i u svim članicama EU. Dobno standardizirane stope više su u novim članicama EU nego u starim članicama (slika 4).

U razdoblju od 1985. do 2007. mortalitet od padova također je bio u padu, kada počinje rasti u starim članicama EU, a poslijedictvo i u cijeloj EU. Ako pogledamo samo nove članice EU, mortalitet od padova pokazuje lagani porast u 2018. i 2019. godini (slika 5). Mortalitet od padova u Hrvatskoj pokazuje velike varijacije, no kroz cijelo je razdoblje vrijednostima bliži onom u starim članicama EU nego u novima. Jedan od uzroka velikih varijacija zasigurno su i promjene u načinu kodiranja uzroka smrti.

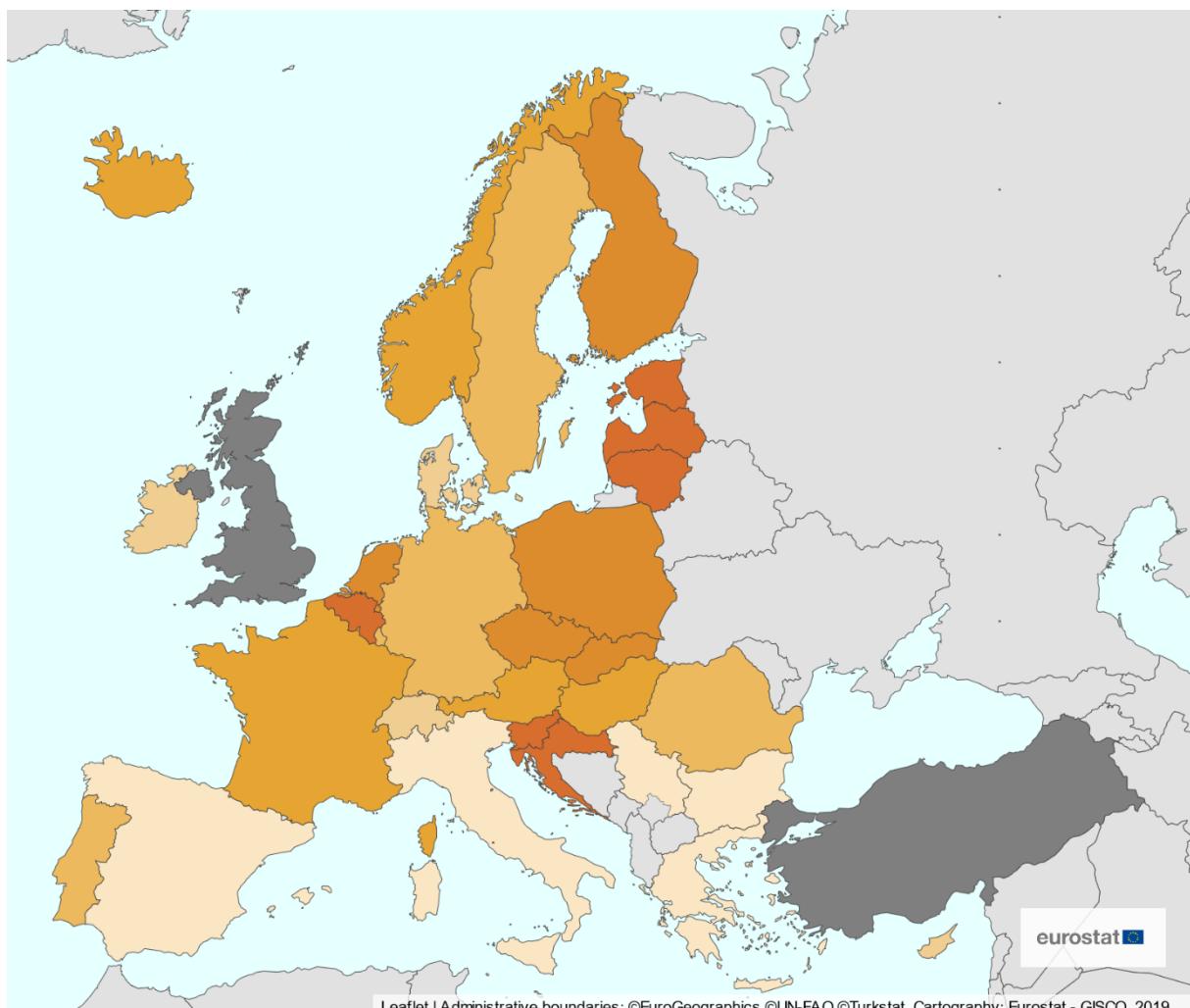
Dobno-standardizirana stopa smrtnosti od ozljeda u djece u dobi 0-14 godina iznosila je za Hrvatsku 2019. godine 3,8/100 000 te je bila niža od stope za Europsku regiju (6,1/100 000) kao i od stope „novih članica“ EU (5,0/100 000), no viša od stope „starih članica“ EU (2,4/100 000, 2018.) te stope za EU-28 (2,8/100 000). Najniže stope zabilježene su u zemljama sjeverne i zapadne Europe (slika 6).

Slika 1. Smrtnost od ozljeda u zemljama WHO Europske regije

Izvor: WHO European HFA Database, rujan 2022.

Slika 2. Standardizirane stope smrtnosti od ozljeda u Europi, 2020.

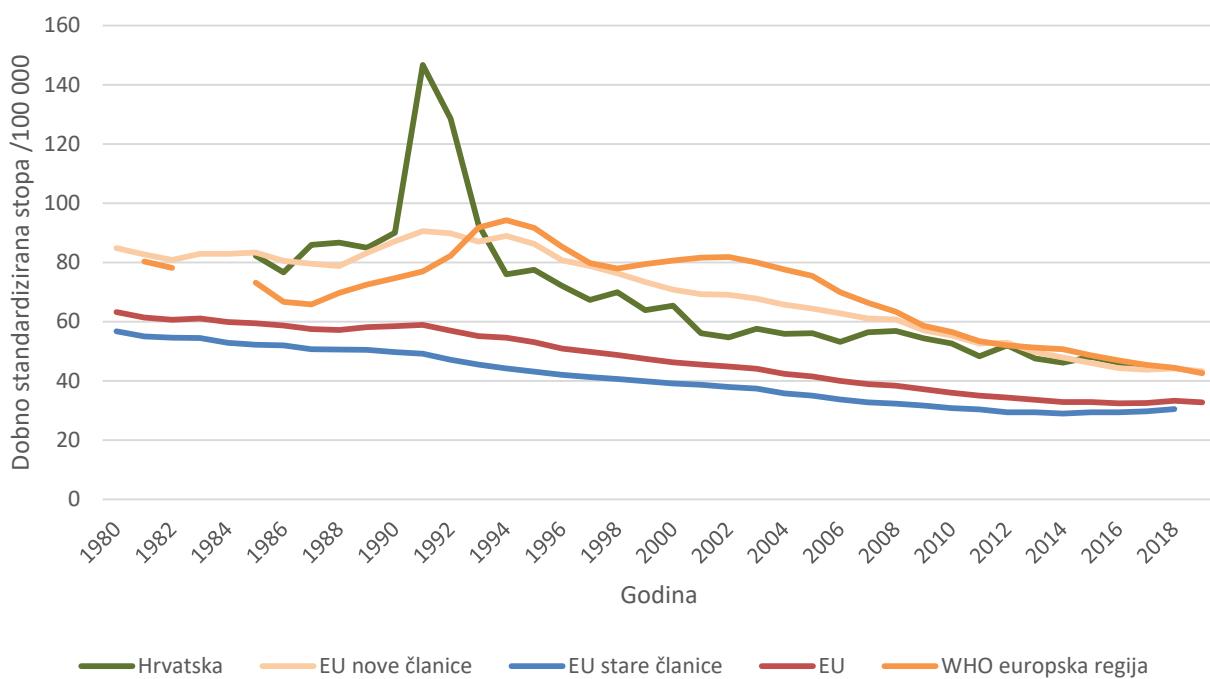

Legend

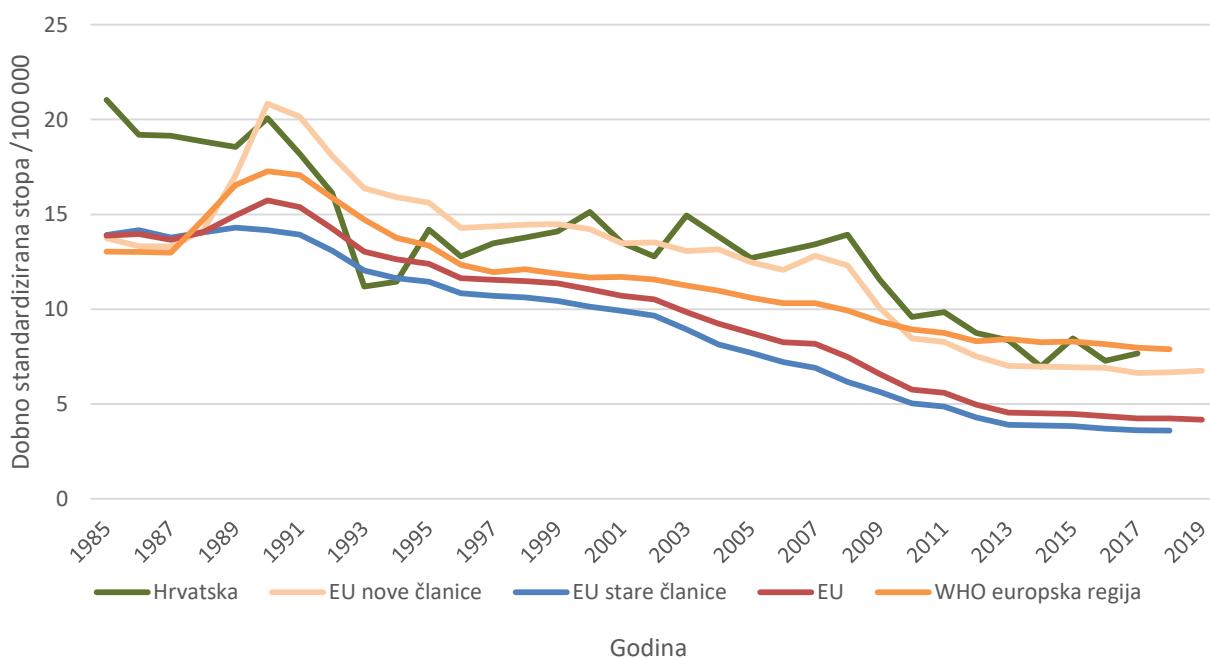
Light Yellow	≥ 28.86 to 38.41
Yellow	≥ 38.41 to 44.6
Orange	≥ 44.6 to 50.11
Dark Orange	≥ 50.11 to 55.27
Red-Orange	≥ 55.27 to 60.07
Red	≥ 60.07 to 87.39
Dark Grey	Data not available

*Stope su izračunate na novo europsko stanovništvo
Izvor: EUROSTAT

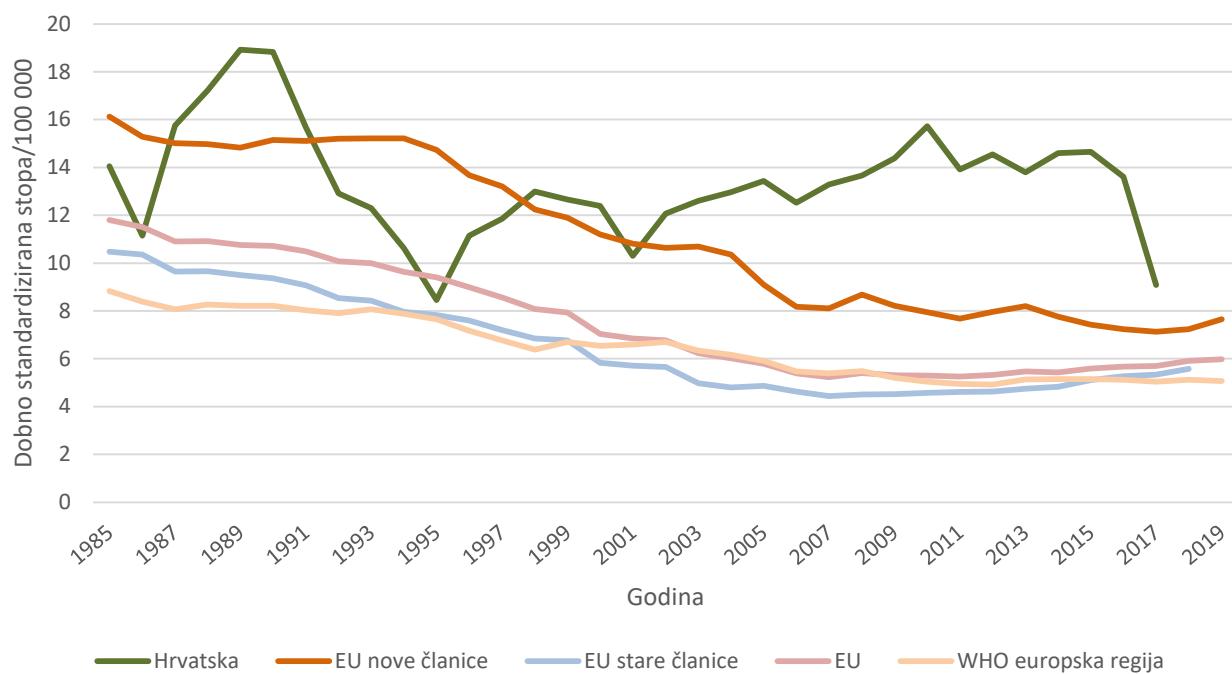
Slika 3. Trend smrtnosti od ukupnih ozljeda, stopa/100 000

Slika 4. Trend smrtnosti od prometnih nesreća, stopa/100 000

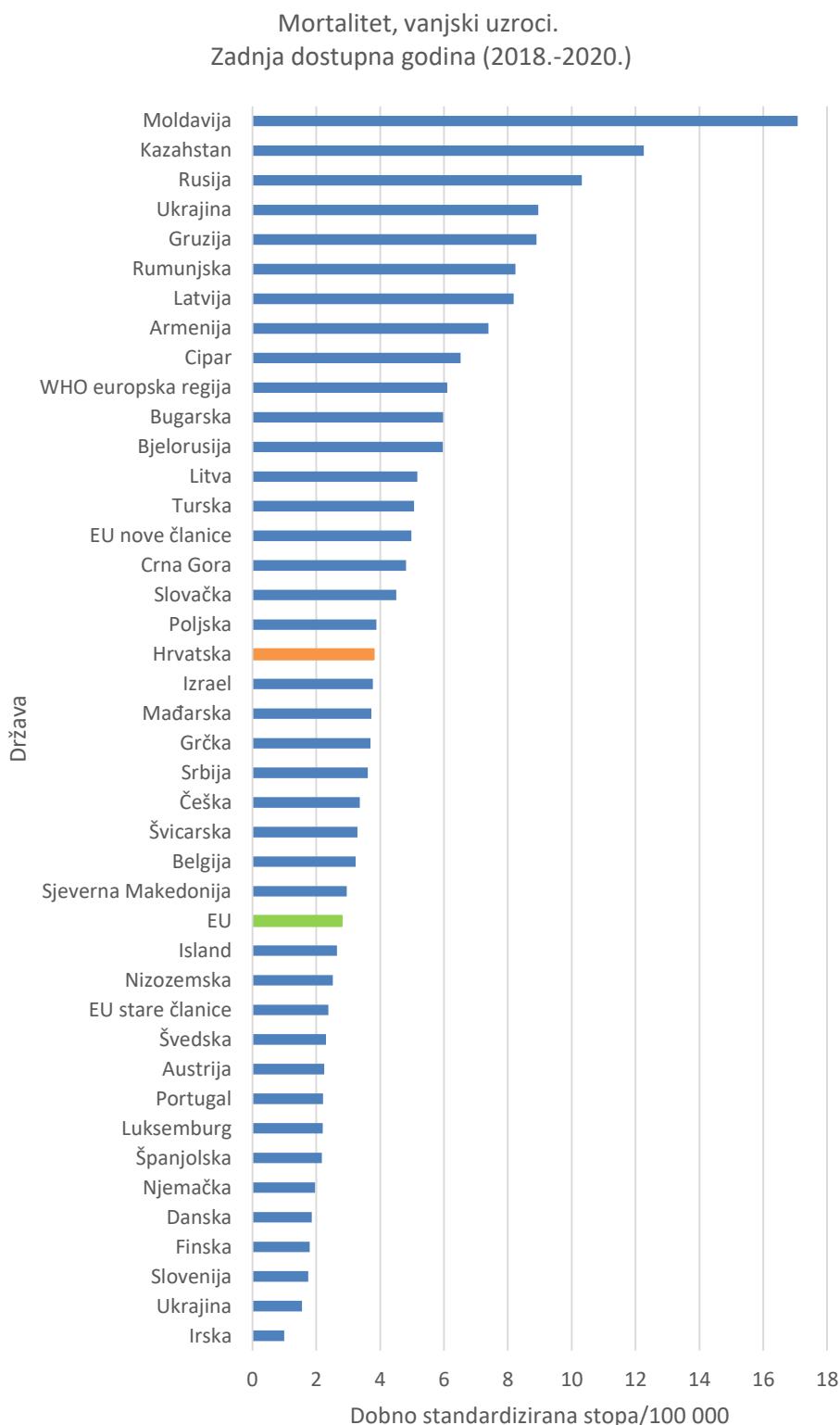

Slika 5. Trend smrtnosti od padova, stopa/100 000

Izvor: (Slike 3-5) European HFA Database, rujan 2022.

Slika 6. Smrtnost od ozljeda kod djece (0-14 godina) u zemljama WHO Europske regije

Izvor: European HFA Database, rujan 2022.

POKAZATELJI MORBIDITETA

Bolnički morbiditet

U zadnjem desetogodišnjem razdoblju ukupne stope hospitalizacija od ozljeda (V01-Y98) te u osoba ženskog i muškog spola ne pokazuju značajnije razlike, sve do 2020. godine kad je zamjetan značajan pad uslijed COVID-19 pandemije. Stopa hospitalizacija od ukupnih ozljeda (V01-Y98) kretala se u rasponu od 1 019/100 000 (2014.) do 1 182/100 000 (2018.), no u 2020. pada na 932/100 000. U 2021. opet je vidljiv porast (1 125/100 000), djelomično uzrokovani znatno nižom procjenom stanovništva. Stope hospitalizacija u osoba muškog spola više su u odnosu na žene, a kretale su se u rasponu od 1 163/100 000 (2014.) do 1 340/100 000 (2017.) te u 2020. padaju na 1 030/100 000 (slika 1). Prema individualnim prijavama o liječenim pacijentima, uključujući stacionarno liječenje zbog poroda, pobačaja i rehabilitacije, u stacionarnom dijelu bolnica Hrvatske u 2021. godini zabilježeno je 568 240 hospitalizacija. Hospitalizacije zbog ozljeda se nalaze na petom mjestu iza novotvorina (72 541), bolesti cirkulacijskog sustava (70 909), bolesti dišnog sustava (49 703) te trudnoće, porođaja i babinja (46 402) s ukupno 39 694 hospitalizacije i udjelom od 6,6% (slika 2). Osobe muškog spola (53%) češće se hospitaliziraju zbog ozljeda u odnosu na osobe ženskog spola (47%) (slika 3). U dobnim skupinama 0-19, 20-39 i 40-64 godine stope hospitalizacija od ozljeda više su u osoba muškog spola, dok su u dobi iznad 65 godina više u žena. U starijoj dobi su stope hospitalizacija više u odnosu na ostale prikazane dobne skupine (slika 4).

Analizom rang ljestvice vodećih skupina bolesti u bolničkom pobolu (stacionarni dio) po desetogodišnjim dobnim skupinama (0-9, 10-19, 20-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, 70 i više), ozljede se u oba spola ukupno, u svim navedenim dobnim skupinama, nalaze među prvih sedam skupina bolesti. U dobi 10-19 godina ozljede se nalaze na prvom mjestu, a u dobi 20-29 i 70+ godina na četvrtom mjestu vodećih skupina bolesti u bolničkom pobolu u oba spola ukupno. U osoba muškog spola ozljede se nalaze na prvom mjestu u dobnim skupinama 10-19 i 20-29 godina, na drugom mjestu u dobi 30-39 i 40-49 godina. U osoba ženskog spola ozljede se nalaze na četvrtom mjestu vodećih skupina bolesti u dobnoj skupini 70+ godina i na petom mjestu u skupinama 10-19 i 60-69 godina (tablice 1, 2, 3).

Vodeći vanjski uzrok bolničkog liječenja (stacionarni dio) zbog ozljeda su padovi s 19 952 hospitalizacije ukupno i udjelom od 50,3%. U osoba ženskog spola više od polovine

hospitalizacija zbog ozljeda su hospitalizacije zbog padova (59,1%). Prometne nesreće se nalaze na drugom mjestu s 11 991 hospitalizacijom i udjelom od 30,2% (tablica 4, slika 5). U starijih osoba (65 i više godina) koje su liječene u bolnici zbog ozljeda, dvije trećine hospitalizacija (64,2%) čine ozljede nastale kao posljedica pada. Kada se padovima i prometnim nesrećama pridodaju nespecificirani uzroci (X58, X59, Y34) s udjelom 8,0%, na sve ostale vanjske uzroke otpada 11,6%. Djeca se u dobi 0-19 godina najčešće hospitaliziraju zbog određenih stanja nastalih u perinatalnom razdoblju (9 720), slijede bolesti dišnog sustava (7 550), a ozljede su na trećem mjestu s ukupno 5 362 hospitalizacije. Vodeći vanjski uzroci hospitalizacija kod djece (0-19) su prometne nesreće s ukupno 2 340 hospitalizacija (43,6%) i padovi s 1 863 hospitalizacija (34,7%) (tablica 5). Dobno specifične stope hospitalizacija kod djece zbog prometnih nesreća veće su od stopa zbog padova u svim dobnim skupinama. Stope hospitalizacija zbog prometnih nesreća rastu s dobi, dok stopa hospitalizacija zbog padova raste do 14. godine, a zatim se bilježi smanjenje u dobnoj skupini 15-19 godina (slika 6).

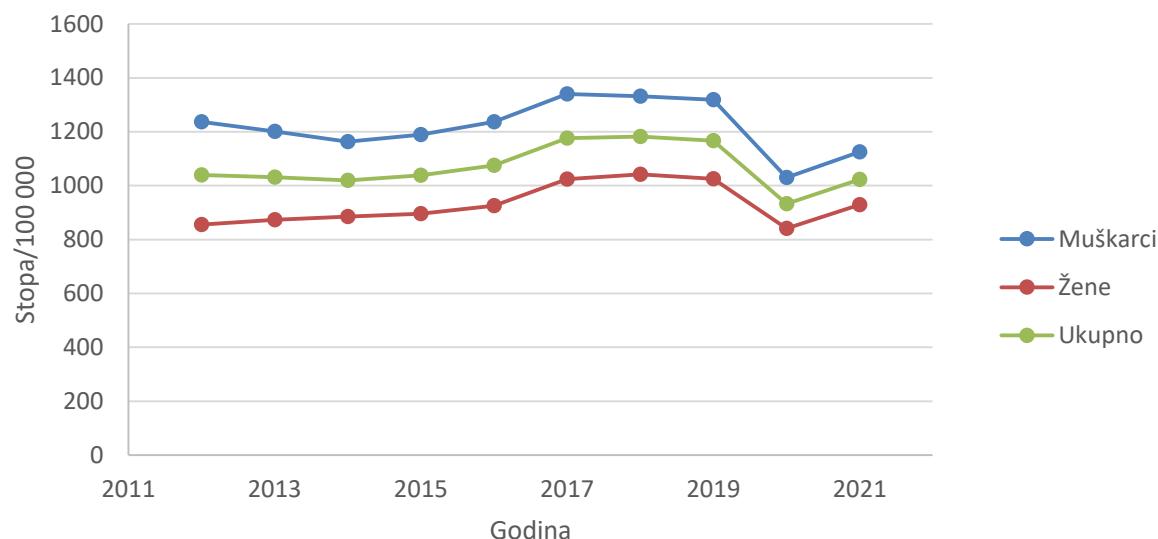
Prema podacima iz godišnje baze hospitalizacija Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, najčešća somatska dijagnoza iz skupine ozljeda u stacionarnom bolničkom liječenju na razini države (2021. godine) bila je prijelom bedrene kosti (S72) s ukupno 8 063 hospitalizacije i udjelom od 20,3% u ukupnim hospitalizacijama zbog ozljeda. Od ukupnog broja hospitalizacija zbog prijeloma bedrene kosti, njih 90% zabilježeno je u osoba starih 60 i više godina (tablica 6).

Broj dana bolničkog liječenja i prosječna dužina liječenja od ozljeda

U bolnicama Hrvatske u 2021. godini zabilježeno je 4.719.024 dana stacionarnog bolničkog liječenja ukupno (izračun dana bolničkog liječenja prema metodologiji EUROSTAT-a). Ozljede su po broju dana bolničkog liječenja (bolno-opskrbnih dana, BOD) na šestom mjestu iza mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja (801 621), kardiovaskularnih bolesti (503 619), neoplazmi (466 199), bolesti dišnog sustava (458 584) i bolesti mišićno-koštanog sustava (378 824) s ukupno 283 800 dana bolničkog liječenja i udjelom od 6,0%. Najviše bolno-opskrbnih dana zbog ozljeda zabilježeno je uslijed padova (148 412) s udjelom od 52,3%, a potom slijede prometne nesreće sa 89 092 dana i udjelom od 31,7%. Kada se padovima i prometnim nesrećama pridodaju nespecificirani uzroci (X58, X59, Y34) (8,2%), svi ostali vanjski uzroci ozljeda čine 10,0%.

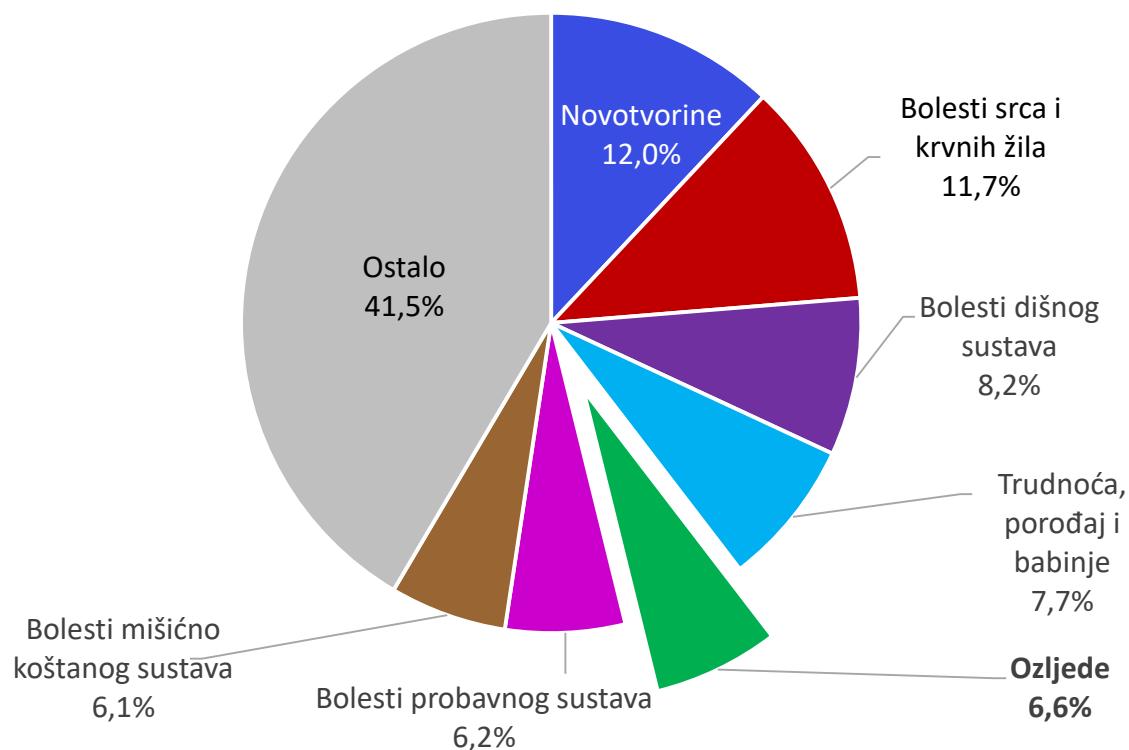
Udio broja dana bolničkog liječenja raste s dobi. Prosječna dužina liječenja zbog ozljeda ukupno iznosi 7,1 dana (muškarci: 6,5; žene: 7,9) i raste s dobi (tablica 7). Više od pola bolno-opskrbnih dana (BOD) zbog ukupnih ozljeda zabilježeno je u osoba starije životne dobi (65+) i iznosi 56,0%. (tablica 9). Prosječna dužina liječenja od ozljeda zbog padova iznosi 7,4 dana (muškarci: 6,7; žene: 8,0) (tablica 8). Udio bolno-opskrbnih dana, kao i hospitalizacija zbog padova, također raste s dobi. Najviše bolno-opskrbnih dana zbog padova je zabilježeno u dobi od 65 i više godina: 99 637 (67,1%). Udio dana bolničkog liječenja zbog padova u starijoj dobi je osobito visok u osoba ženskog spola (80,6%) (tablica 10).

Slika 1. Pobol (bolničko liječenje-stacionarni dio) zbog ozljeda u razdoblju 2012.-2021., prema spolu

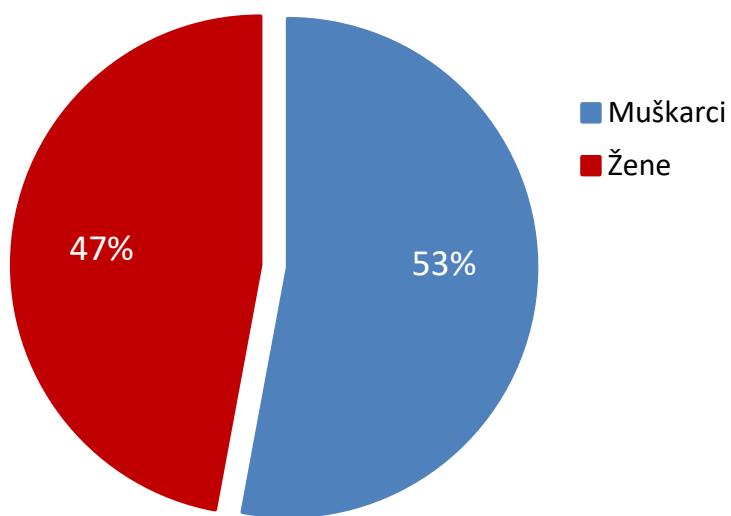
Izvor: Baza podataka bolnički liječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 2. Uzroci bolničkog liječenja u Hrvatskoj 2021. godine, vodeće skupine bolesti

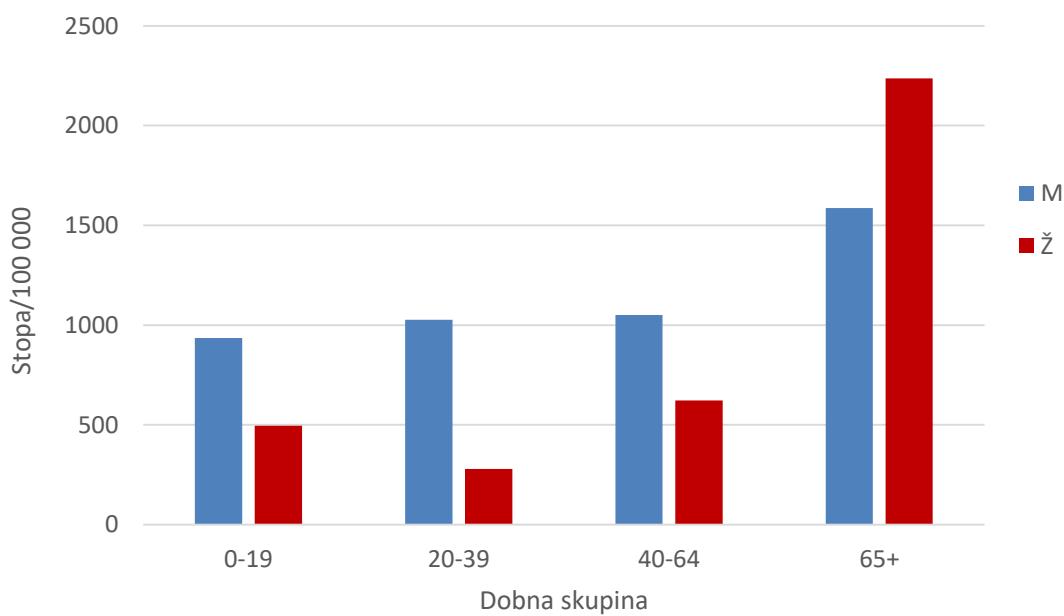

*Zbroj udjela može biti različit od 100% zbog zaokruživanja decimalnih vrijednosti

Izvor: Baza podataka bolnički liječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 3. Udio hospitalizacija od ozljeda prema spolu, 2021. godina

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 4. Hospitalizacije zbog ozljeda u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobi i spolu

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 1.

Vodeće skupine bolesti i broj hospitalizacija (stacionarni dio) u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, ukupno

DOBNE SKUPINE								
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1.	Z00-Z99	S00-T98	O00-O99	O00-O99	C00-D48	C00-D48	C00-D48	I00-I99
	22 321	3 068	18 455	24 749	7 238	12 376	22 454	36 757
2.	P00-J99	R00-R99	Z00-Z99	Z00-Z99	F00-F99	I00-I99	I00-I99	C00-D48
	9 720	2 080	6 671	12 691	5 462	8 980	18 929	23 140
3.	J00-J99	K00-K93	F00-F99	F00-F99	Z00-Z99	M00-M99	M00-M99	J00-J99
	6 248	2 029	3 107	4 197	4 779	7 445	9 871	21 384
4.	R00-R99	F00-F99	S00-T98	C00-D48	M00-M99	F00-F99	J00-J99	S00-T98
	3 582	1 862	3 009	3 356	4 241	6 146	9 650	13 769
5.	Q00-Q99	M00-M99	K00-K93	S00-T98	K00-K93	K00-K93	K00-K93	K00-K93
	2 741	1 341	2 014	2 973	3 922	5 605	7 996	11 805
6.	S00-T98	G00-G99	M00-M99	K00-K93	S00-T98	J00-J99	S00-T98	M00-M99
	2 294	1 326	1 615	2 781	3 513	5 445	6 225	9 597
7.	A00-B99	J00-J99	C00-D48	M00-M99	I00-I99	S00-T98	Z00-Z99	Z00-Z99
	1 831	1 302	1 614	2 388	3 486	4 843	5 939	9 145
8.	K00-K93	C00-D48	N00-N99	N00-N99	N00-N99	N00-N99	N00-N99	N00-N99
	1 635	1 201	1 309	2 366	3 257	3 706	4 814	8 418
9.	N00-N99	Z00-Z99	J00-J99	J00-J99	J00-J99	Z00-Z99	F00-F99	A00-B99
	1 465	1 155	1 216	1 654	2 804	3 598	4 548	5 910
10.	E00-E90	N00-N99	G00-G99	I00-I99	O00-O99	G00-G99	G00-G99	H00-H59
	1 317	1 092	795	1 345	2 315	2 839	3 587	4 494

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 2.

Vodeće skupine bolesti i broj hospitalizacija (stacionarni dio) u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, muškarci

DOBNE SKUPINE								
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1.	Z00-Z99 11 391	S00-T98 2 202	S00-T98 2 430	F00-F99 2 628	F00-F99 3 454	I00-I99 6 386	I00-I99 12 729	I00-I99 18 166
2.	P00-P96 5 425	K00-K93 1 106	F00-F99 1 923	S00-T98 2 304	S00-T98 2 495	C00-D48 5 504	C00-D48 12 445	C00-D48 12 362
3.	J00-J99 3 561	R00-R93 838	M00-M99 1 093	K00-K93 1 548	I00-I99 2 399	F00-F99 3 745	J00-J99 6 014	J00-J99 10 688
4.	R00-R99 1 972	N00-N99 739	K00-K93 1 009	M00-M99 1 407	K00-K93 2 347	J00-J99 3 438	K00-K93 4 944	K00-K93 5 935
5.	Q00-Q99 1 748	J00-J99 708	J00-J99 660	Z00-Z99 1 120	C00-D48 2 118	K00-K93 3 411	M00-M99 4 244	S00-T98 4 139
6.	S00-T98 1 372	M00-M99 663	C00-D48 591	C00-D48 1 035	M00-M99 2 060	M00-M99 3 410	Z00-Z99 3 184	N00-N99 3 956
7.	K00-K93 1 033	F00-F99 647	I00-I99 402	J00-J99 1 022	J00-J99 1 903	S00-T98 2 929	S00-T98 3 135	Z00-Z99 3 877
8.	A00-B99 953	G00-G99 641	Z00-Z99 395	I00-I99 836	Z00-Z99 1 096	Z00-Z99 1 888	F00-F99 2 433	M00-M99 3 183
9.	N00-N99 831	C00-D48 547	G00-G99 376	G00-G99 584	G00-G99 934	G00-G99 1 511	N00-N99 2 267	A00-B99 2 615
10.	G00-G99 668	Z00-Z99 521	L00-L99 285	N00-N99 319	N00-N99 607	N00-N99 1 243	G00-G99 1 981	H00-H59 2 000

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 3.

Vodeće skupine bolesti i broj hospitalizacija (stacionarni dio) u Hrvatskoj 2021. godine, prema dobnim skupinama, žene

	DOBNE SKUPINE							
	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
1.	Z00-Z99 10 930	R00-R99 1 242	000-099 18 455	000-099 24 749	C00-D48 5 120	C00-D48 6 872	C00-D48 10 009	I00-I99 18 591
2.	P00-P99 4 295	F00-F99 1 215	Z00-Z99 6 276	Z00-Z99 11 571	Z00-Z99 3 683	M00-M99 4 035	I00-I99 6 200	C00-D48 10 778
3.	J00-J99 2 687	K00-K93 923	F00-F99 1 184	C00-D48 2 321	N00-N99 2 650	I00-I99 2 594	M00-M99 5 627	J00-J99 10 696
4.	R00-R99 1 610	000-099 880	N00-N99 1 041	N00-N99 2 047	O00-O99 2 315	N00-N99 2 463	J00-J99 3 636	S00-T98 9 630
5.	Q00-Q99 993	S00-T98 866	C00-D48 1 023	F00-F99 1 569	M00-M99 2 181	F00-F99 2 401	S00-T98 3 090	M00-M99 6 414
6.	S00-T98 922	G00-G99 685	K00-K93 1 005	K00-K93 1 233	F00-F99 2 008	K00-K93 2 194	K00-K93 3 052	K00-K93 5 870
7.	A00-B99 878	M00-M99 678	S00-T98 579	M00-M99 981	K00-K93 1 575	J00-J99 2 007	Z00-Z99 2 755	Z00-Z99 5 268
8.	E00-E90 666	C00-D48 654	J00-J99 556	S00-T98 669	I00-I99 1 087	S00-T98 1 914	N00-N99 2 547	N00-N99 4 462
9.	N00-N99 634	Z00-Z99 634	M00-M99 522	J00-J99 632	S00-T98 1 018	Z00-Z99 1 710	F00-F99 2 115	A00-B99 3 295
10.	C00-D48 623	J00-J99 603	G00-G99 419	G00-G99 562	G00-G99 915	G00-G99 1 328	G00-G99 1 606	H00-H59 2 494

Skupine bolesti (troznakovne kategorije) prema MKB-10:

- A00 - B99** Zarazne i parazitarne bolesti
- C00 - D48** Novotvorine
- D50 - D89** Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava
- E00 - E99** Endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma
- F00 - F99** Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja
- G00 - G99** Bolesti živčanog sustava
- H00 - H59** Bolesti oka i očnih adneksa
- H60 - H95** Bolesti uha i mastoidnog nastavka
- I00 - I99** Bolesti cirkulacijskog sustava
- J00 - J99** Bolesti dišnog sustava
- K00 - K93** Bolesti probavnog sustava
- L00 - L99** Bolesti kože i potkožnog tkiva
- M00 - M99** Bolesti mišićnokoštanog sustava i vezivnog tkiva
- N00 - N99** Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa
- O00 - O99** Trudnoća, porođaj i babinje
- P00 - P99** Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju
- Q00 - Q99** Kongenitane malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti

R00 - R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo
S00 - T98	Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka
V00 - Y98	Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta
Z00 - Z99	Čimbenici koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdravstvenom službom

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

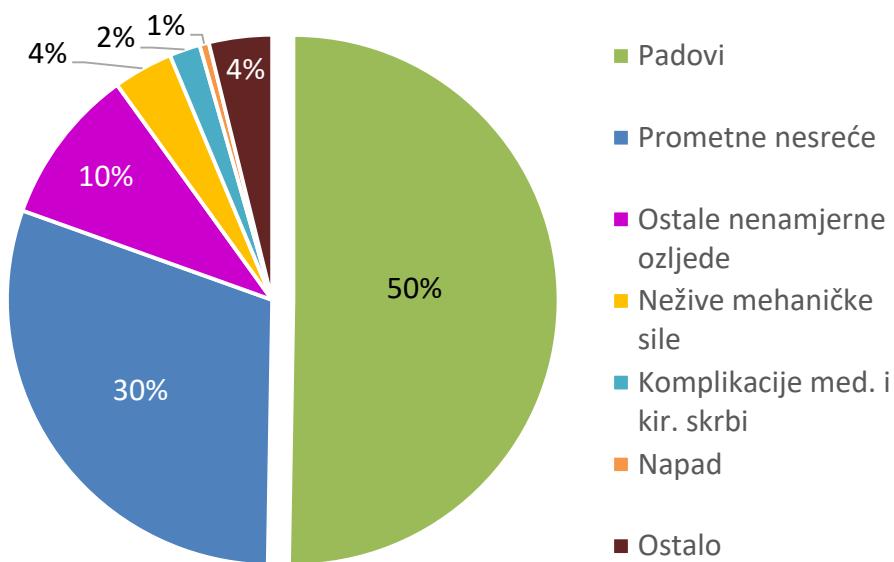
Tablica 4.

Vanjski uzroci morbiditeta (stacionarno bolničko lječenje) u Hrvatskoj 2021. godine, prema spolu

Vanjski uzrok	UKUPNO		MUŠKI		ŽENSKI	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
Prometne nesreće (V01-V99)	11 991	30,2	7 207	34,3	4 784	25,6
Padovi (W00-W19)	19 952	50,3	8 916	42,4	036	59,1
Nežive mehaničke sile (W20-W49)	1 448	3,6	1 164	5,5	284	1,5
Ostale nenamjerne (W50-X59)	3 804	9,6	2 246	10,7	1 558	8,3
Namjerno samoozlijedivanje (X60-X84)	131	0,3	69	0,3	62	0,3
Napad (X85-Y09)	226	0,6	197	0,9	29	0,2
Ostalo	2 142	5,4	1 207	5,7	935	5,0
UKUPNO	39 694	100,0	21 006	100,0	18 688	100,0

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 5. **Vanjski uzroci morbiditeta (stacionarno bolničko liječenje) u Hrvatskoj 2021. godine, ukupno**

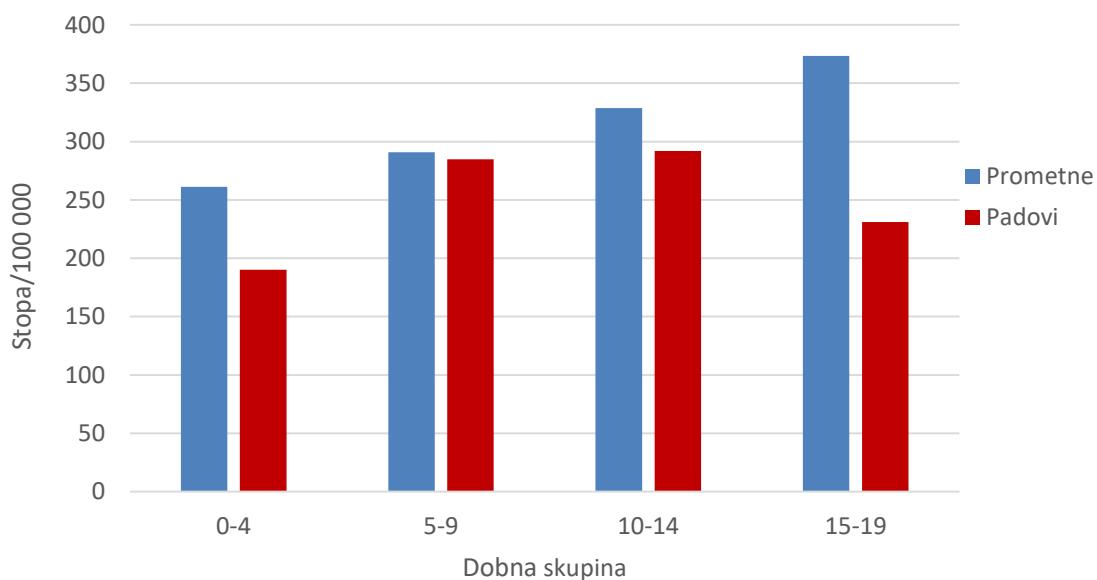
Tablica 5.

Vanjski uzroci morbiditeta (stacionarno bolničko liječenje) u djece (0-19) u Hrvatskoj 2021. godine, ukupno

Vanjski uzroci	Spol	Ukupno	0-4	5-9	10-14	15-19
Prometne nesreće V01-V99	U	2 340	460	530	644	706
	M	1 573	272	338	447	516
	Ž	767	188	192	197	190
Padovi W00-W19	U	1 863	335	519	572	437
	M	1 250	177	311	409	353
	Ž	613	158	208	163	84
Nežive mehaničke sile W20-W49	U	206	44	32	43	87
	M	159	25	20	35	79
	Ž	47	19	12	8	8
Ostale nenamjerne W50-X59	U	592	224	70	74	224
	M	377	133	40	44	160
	Ž	215	91	30	30	64
Ostale X60-Y98	U	325	46	34	86	159
	M	202	32	24	46	100
	Ž	123	14	10	40	59
Ukupne ozljede V01-Y98	U	5 362	1 109	1 185	1 429	1 639
	M	3 574	639	733	982	1 220
	Ž	1 788	470	452	447	419

Izvor: Baza podataka bolnički liječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Slika 6. Hospitalizacije zbog padova i prometnih nesreća u djece (0-19) u Hrvatskoj 2021. godine, po dobnim skupinama (oba spola ukupno)

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 6.

Deset najčešćih ozljeda u oba spola ukupno - stacionarno bolničko lječenje, 2021. godine prema dobnim skupinama

Šifra MKB	No %	No %	Ukupno	0-9	10-19	20-39	40-59	60+
S72	No	8 065	54	68	159	518	7 256	
	%	20,3	2,4	2,2	2,8	6,2	36,3	
S82	No	4 368	51	294	715	1 590	1 718	
	%	11,0	2,2	9,6	12,0	19,0	8,6	
S52	No	2 637	455	515	278	553	836	
	%	6,6	19,8	16,8	4,6	6,0	4,2	
S06	No	2 470	127	182	328	450	1 383	
	%	6,2	5,5	5,9	5,5	5,4	6,9	
S42	No	2 289	220	215	274	423	1 157	
	%	5,8	9,6	7,0	4,6	5,1	5,8	
S83	No	2 194	2	325	995	691	181	
	%	5,5	0,1	10,6	16,6	8,3	0,9	
S22	No	2 091	8	40	218	500	1 325	

	%	5,3	0,3	1,3	3,6	6,0	6,6
S32	No	2 006	2	44	246	393	1 321
	%	5,1	0,1	1,4	4,1	4,7	6,6
T84	No	1 384	0	2	55	220	1 107
	%	3,5	0	0,1	0,9	2,6	5,5
S02	No	978	107	104	271	205	291
	%	2,5	4,7	3,4	4,5	2,5	1,5
UK	No	28 482	1 026	1 789	3 549	5 543	16 575
1-10	%	71,8	44,7	58,3	59,3	66,3	82,9
UK	No	39 694	2 294	3 068	5 892	8 356	19 994
S00-T98	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: Baza podataka bolnički lječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Šifra prema MKB-u:

- S72** Prijelom bedrene kosti (femura)
- S82** Prijelom potkoljenice uključujući nožni zglob
- S83** Dislokacija, iščašenje i nategnuće koljenskih zglobova i ligamenata
- S06** Intrakranijalna ozljeda
- S42** Prijelom ramena i nadlaktice
- S52** Prijelom podlaktice
- S00** Površinska ozljeda glave
- S22** Prijelom rebra(ara), prsne kosti i torakalne kralježnice
- S32** Prijelom lumbalne kralježnice i zdjelice
- S02** Prijelom lubanje i kosti lica

Tablica 7.

Bolno-opskrbni dani (BOD), hospitalizacije - stacionarno liječenje i prosječan broj dana liječenja zbog ozljeda (V01-Y98) prema dobi i spolu (apsolutni broj i prosječno trajanje hospitalizacije), 2021.

Dob	Ukupno			Muški			Ženski		
	BOD	HOSP	AVG	BOD	HOSP	AVG	BOD	HOSP	AVG
0-19	16 902	5 362	3,2	11 706	3 574	3,3	5 196	1 788	2,9
20-39	29 907	5 982	5,0	23 743	4 734	5,0	6 164	1 248	4,9
40-64	77 981	11 300	6,9	49 878	6 979	7,1	28 103	4 321	6,5
65+	159 010	17 050	9,3	50 547	5 719	8,8	108 463	11 331	9,6
Ukupno	283 800	39 694	7,1	135 874	21 006	6,5	147 926	18 688	7,9

BOD: Bolno-opskrbni dani

HOSP: Hospitalizacije

AVG: Prosječno trajanje hospitalizacije

Tablica 8.

Bolno-opskrbni dani (BOD), hospitalizacije - stacionarno liječenje i prosječan broj dana liječenja zbog padova (W00-W19) prema dobi i spolu (apsolutni broj i prosječno trajanje hospitalizacije), 2021.

Dob	Ukupno			Muški			Ženski		
	BOD	HOSP	AVG	BOD	HOSP	AVG	BOD	HOSP	AVG
0-19	5 591	1 863	3,0	3 949	1 250	3,2	1 642	631	2,7
20-39	9 031	1 964	4,6	7 035	1 507	4,7	1 996	457	4,4
40-64	34 153	5 177	6,6	20 609	2 944	7,0	13 544	2 233	6,1
65+	99 637	10 948	9,1	28 070	3 215	8,7	71 567	7 733	9,3
Ukupno	148 412	19 952	7,4	59 663	8 916	6,7	88 749	11 036	8,0

BOD: Bolno-opskrbni dani

HOSP: Hospitalizacije

AVG: Prosječno trajanje hospitalizacije

Tablica 9.

Bolno-opskrbni dani (BOD), stacionarno liječenje zbog ozljeda (V01-Y98) prema dobi i spolu (apsolutni broj i udio), 2021.

Dob	Ukupno		Muški		Ženski	
	BOD*	Udio (%)	BOD	Udio (%)	BOD	Udio (%)
0-19	16 902	6,0	11 706	8,6	5 196	3,5
20-39	29 907	10,5	23 743	17,5	6 164	4,2
40-64	77 981	27,5	49 878	36,7	28 103	19,0
65+	159 010	56,0	50 547	37,2	108 463	73,3
Ukupno	283 800	100,0	135 874	100,0	147 926	100,0

BOD: Bolno-opskrbni dani

Tablica 10.

Bolno-opskrbni dani (BOD), stacionarno liječenje zbog padova (W00-W19) prema dobi i spolu (apsolutni broj i udio), 2021.

Dob	Ukupno		Muški		Ženski	
	BOD	Udio (%)	BOD	Udio (%)	BOD	Udio (%)
0-19	5 591	3,8	3 949	6,6	1 642	1,9
20-39	9 031	6,1	7 035	11,8	1 996	2,2
40-64	34 153	23,0	20 609	34,5	13 544	15,3
65+	99 637	67,1	28 070	47,0	71 567	80,6
Ukupno	148 412	100,0	59 663	100,0	88 749	100,0

BOD: Bolno-opskrbni dani

Napomena: izvor podataka za sve pokazatelje (slika 1 - 4; tablica 1 - 9): Baza podatka bolnički liječenih pacijenata (Bolesničko-statistički obrazac), Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Izvanbolnički morbiditet

Primarna zdravstvena zaštita

U Hrvatskoj je u 2021. godini u primarnoj zdravstvenoj zaštiti – u djelatnosti obiteljske (opće) medicine i zdravstvene zaštite predškolske djece u Hrvatskoj ukupno utvrđeno 17 295 909 bolesti i stanja, od toga 509 980 (2,9%) dijagnoza iz skupine ozljeda (V01-Y98). Od ukupnog broja ozljeda njih 133 471 (26%) je zabilježeno u starijih osoba (iznad 65 godina), a u djece (0-19 godina) 88 176 (17,3%). Prometne nesreće su zabilježene 34 240 puta (6,7%), većinom u dobroj skupini 20-64 godine (26 053) (tablica 1).

Tablica 1.

Broj utvrđenih dijagnoza iz skupine vanjskih uzroka ozljeda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u u djelatnosti obiteljske (opće) medicine i zdravstvene zaštite predškolske djece u Hrvatskoj 2021. godine

	UKUPNO	0-6	7-19	20-64	65+
Prometne					
V01-V99	34 240	237	3 077	26 053	4 873
Ostale nemjerne					
W00-X59	438 444	22 688	56 041	241 350	118 365
Napad					
X85-Y09	3 536	99	445	2 455	537
Ostalo					
V01-Y98	509 980	25 157	63 019	288 333	133 471

Izvor: Hrvatski zdravstveno statistički ljetopis za 2021., tablični podaci

Djelatnost hitne medicinske pomoći

U Hrvatskoj je u 2021. godini u djelatnosti izvanbolničke hitne medicinske pomoći ukupno utvrđeno 666 511 bolesti i stanja, od toga 98 065 (14,7%) dijagnoza iz skupine ozljeda (V01-Y98). U djece (0-19) je utvrđeno 19 278 ozljeda, a u starijih osoba (65+) 26 305 ozljeda. Prometne nesreće s 11 389 zabilježenih dijagnoza sudjeluju s udjelom od 11,6% u ukupnim ozljedama. Najviše prometnih nesreća zabilježeno je u dobi 20-64 godine: 7 718 (67,8%) (tablica 2).

Tablica 2.

Broj utvrđenih dijagnoza iz skupine vanjskih uzroka ozljeda u djelatnosti hitne medicinske pomoći u Hrvatskoj 2021. godine

	UKUPNO	0-6	7-19	20-64	65+
Prometne	11 389	440	1 882	7 718	1 349
V01-V99					
Ostale nemjerne	72 392	6 339	7 997	35 429	22 627
W00-X59					
Napad	2 832	42	449	2 076	265
X85-Y09					
Ostalo	11 452	676	1 453	7 259	2 064
Sve ozljede	98 065	7 497	11 781	52 482	26 305
V01-Y98					

Izvor: Hrvatski zdravstveno statistički ljetopis za 2021., tablični podaci

OZLJEDE KAO UZROK INVALIDITETA

Prema podacima *Registra osoba s invaliditetom* u Hrvatskoj je 654 054 osoba s invaliditetom, od čega 367 756 (56,2%) osoba muškog spola i 286 298 (43,8%) osobe ženskog spola (stanje na dan 29. 6. 2023.). Od navedenog broja, njih 8 565 (1,3%) ima vanjski uzrok ozljede (V01-Y98) kao uzrok invaliditeta ili komorbiditetnu dijagnozu koja pridonosi funkcionalnom oštećenju. Od ukupno 8 565 osoba za koje je poznat vanjski uzrok ozljede, njih 6 314 (73,7%) su osobe muškog spola, a 2 251 (26,3%) su osobe ženskog spola. U oba spola prometne nesreće (V01-V99) navedene su kao uzrok invaliditeta (ili komorbiditetne dijagnoze) kod 1 746 osoba (20,4%), padovi kod 971 osobe (11,3%), a ozljede nastale u ratu kod 2 642 osobe (30,8%) (tablica 1). U osoba muškog spola prometne nesreće (V01-V99) navedene su kao uzrok invaliditeta (ili komorbiditetne dijagnoze) kod 1 163 osobe (18,4%), padovi kod 556 osoba (8,8%), a ozljede nastale u ratu kod 2 500 osoba (39,6%) (tablica 2). U osoba ženskog spola prometne nesreće (V01-V99) navedene su kao uzrok invaliditeta (ili komorbiditetne dijagnoze) kod 583 osobe (25,9%), padovi kod 415 osoba (18,4%), a ozljede nastale u ratu kod 142 osobe (6,3%) (tablica 3).

Podaci o osobama s invaliditetom za potrebe Registra prikupljaju se iz više izvora te se ne navodi uvijek vanjski uzrok ozljede. Prema podacima Registra, 74 816 osoba (M: 58%, Ž: 42%) ima kao uzrok invaliditeta (ili komorbiditetnu dijagnozu) dijagnozu iz skupine naravi ozljeda (S00-T98). Pojedine dijagnoze iz skupine ozljeda pripadaju u skupinu dijagnoza koje se klasificiraju kao teži oblici invaliditeta, primjerice amputacija oba ekstremiteta.

Tablica 1.

Prikaz broja osoba s invaliditetom zbog ozljeda (vanjski uzroci) u Hrvatskoj prema dobnim skupinama, ukupno

DOB	UKUPNO V01-Y98	PROMETNE V01-V99	PADOVI W00-W19	OZLJEDU RATU Y36	OSTALO
0-19	96	20	5	1	70
20-39	604	220	71	17	296
40-64	4 451	744	303	1 852	1 552
65+	3 414	762	592	772	1 288
UKUPNO	8 565	1 746	971	2 642	3 206

Izvor: Registar osoba s invaliditetom

Tablica 2.

Prikaz broja osoba s invaliditetom zbog ozljeda (vanjski uzroci) u Hrvatskoj prema dobnim skupinama, muškarci

DOB	UKUPNO V01-Y98	PROMETNE V01-V99	PADOVI W00-W19	OZLJEDU RATU Y36	OSTALO
0-19	46	13	2	0	31
20-39	407	145	54	14	194
40-64	3 617	535	207	1 795	1 080
65+	2 244	470	293	691	790
UKUPNO	6 314	1 163	556	2 500	2 095

Izvor: Registar osoba s invaliditetom

Tablica 3.

**Prikaz broja osoba s invaliditetom zbog ozljeda (vanjski uzroci) u Hrvatskoj
prema dobnim skupinama, žene**

DOB	UKUPNO V01-Y98	PROMETNE V01-V99	PADOVI W00-W19	OZLJEDE U RATU Y36	OSTALO
0-19	50	7	3	1	39
20-39	197	75	17	3	102
40-64	834	209	96	57	472
65+	1 170	292	299	81	498
UKUPNO	2 251	583	415	142	1 111

Izvor podataka: Registar osoba s invaliditetom

IZVORI PODATAKA I LITERATURA

1. European Health for All Database (HFA-DB), World Health Organization. November, 2022.
<https://gateway.euro.who.int/en/datasets/european-health-for-all-database/>
2. Global Burden of disease
https://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/estimates/en/
3. Podaci o umrlima Državnog zavoda za statistiku, 2012. - 2021.
4. Mortalitetna baza. Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2012. - 2021.
5. Baza podataka o hospitalizacijama 2012. - 2021. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
6. Registar osoba s invaliditetom. Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
7. Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema, deseta revizija, Medicinska naklada. Zagreb, 2012.
8. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2021. godinu (tablični podaci). Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Zagreb, 2022.
9. Falls. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/falls>
10. Injuries: a call for public health action in Europe. An update using the 2015 WHO global health estimates.
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0018/348102/WH08_IJ_complete-web-version.pdf?ua=1
11. Global status report on road safety 2018. World health organization. Geneva, 2018.
https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/2018/en/
12. Brkić Biloš I. Ozljede u Republici Hrvatskoj. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Zagreb, 2014.
13. Injuries in the European Union. Summary of injury statistics for the year 2008.- 2010. Eurosafte, 2013.
14. Injuries in the European Union. Summary of injury statistics for the year 2013.- 2015. Eurosafte, 2017.
15. Fact sheets on sustainable development goals: health targets. Road Safety.
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/351444/3.6-Fact-sheet-SDG-Road-safety-FINAL-10-10-2017.pdf?ua=1
16. TraumaRegisterDGU. <http://www.traumaregister-dgu.de/index.php?id=144>

www.hzjz.hr